

Βρυξέλλες, 24.9.2020
COM(2020) 592 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

σχετικά με μια στρατηγική πληρωμών λιανικής για την ΕΕ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ

AIS	Υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού
AML/CFT	Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
API	Διεπαφή προγραμματισμού εφαρμογών
ATM	Αυτόματη ταμειολογιστική μηχανή
CPACE	Επεκτάσεις Ανέπαφων συναλλαγών Κοινής Εφαρμογής Πληρωμών
CSM	Μηχανισμός εκκαθάρισης και διακανονισμού
EBA	Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών
EKT	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
eID	Ηλεκτρονική Ταυτοποίηση
ELTEG	Ομάδα εμπειρογνομόνων για το ευρώ ως νόμιμο χρήμα
OHX2	Αναθεωρημένη οδηγία για το ηλεκτρονικό χρήμα
EPC	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών
ERPB	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ
IBAN	Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού
NFC	Επικοινωνία κοντινού πεδίου
PIS	Υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμής
POI	Σημείο αλληλεπίδρασης
POS	Σημείο πώλησης
PSD2	Αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών
PSP	Πάροχος υπηρεσιών πληρωμών
SEPA	Ενιαίος χώρος πληρωμών σε ευρώ
SCT	Μεταφορά πίστωσης SEPA
SCT Inst.	Άμεση μεταφορά πίστωσης SEPA
SDD	Άμεση χρέωση SEPA
SCA	Αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη
ΟΑΔ	Οδηγία σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού
TIPS	Σύστημα άμεσων πληρωμών TARGET
TPP	Τρίτος πάροχος
SWIFT	Εταιρεία Παγκόσμιων Διατραπεζικών Χρηματοπιστωτικών Τηλεπικοινωνιών

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

σχετικά με μια στρατηγική πληρωμών λιανικής για την ΕΕ

I. Πλαίσιο και προκλήσεις

Οι πληρωμές απέκτησαν στρατηγική σημασία μετά την υπαγωγή τους στο τμήμα υποστήριξης. Αποτελούν τη ζωογόνο δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Στην ανακοίνωσή της του Δεκεμβρίου 2018, η Επιτροπή υποστήριξε «ένα πλήρως ολοκληρωμένο σύστημα άμεσων πληρωμών στην ΕΕ, προκειμένου να μειωθούν οι κίνδυνοι και τα τρωτά σημεία στα συστήματα λιανικών πωλήσεων και να αυξηθεί η αυτονομία των υφιστάμενων λύσεων πληρωμής»¹.

Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, η οποία εκδόθηκε παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση, η ψηφιακή καινοτομία αναδιαμορφώνει εκ βάθρων την παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ο τομέας των πληρωμών λιανικής βρίσκεται στο επίκεντρο της τάσης αυτής, ενώ ο ρυθμός και η κλίμακα των τεχνολογικών αλλαγών στον εν λόγω τομέα απαιτούν ειδικά και στοχευμένα μέτρα πολιτικής, τα οποία βαίνουν πέραν του οριζόντιου πεδίου εφαρμογής της στρατηγικής για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα.

Κατά την τελευταία δεκαετία, οι περισσότερες καινοτομίες στον τομέα των πληρωμών επικεντρώθηκαν στη βελτίωση των διεπαφών με τον πελάτη (π.χ. εφαρμογές για κινητές συσκευές) ή των λύσεων προσκηνίου (front-end), χωρίς ριζικές μεταβολές στα μέσα πληρωμών που χρησιμοποιούνται (κάρτες, τραπεζικές μεταφορές κ.λπ.).

Ωστόσο, πρόσφατα εμφανίστηκαν διάφορες σημαντικές τάσεις. Οι πράξεις πληρωμής είναι πλέον λιγότερο ορατές, αποϋλοποιούνται ολοένα περισσότερο και πραγματοποιούνται χωρίς διαμεσολάβηση. Οι μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας («BigTech») έχουν αρχίσει να δραστηριοποιούνται στον τομέα των πληρωμών. Επωφελούμενες από σημαντικές οικονομίες δικτύου, μπορούν να ανταγωνιστούν τους καθιερωμένους παρόχους. Επιπλέον, μετά την εμφάνιση των κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων (στα οποία περιλαμβάνονται και τα καλούμενα «σταθερά κρυπτονομίσματα»), είναι πιθανό να προσφέρουν σύντομα ανατρεπτικές λύσεις πληρωμών με βάση την τεχνολογία κρυπτογράφησης και την τεχνολογία καταμεμημένου καθολικού (DLT). Παρά το κύμα καινοτομίας, οι περισσότερες από τις νέες λύσεις ψηφιακών πληρωμών εξακολουθούν να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις παραδοσιακές κάρτες ή τις τραπεζικές μεταφορές, ανεξάρτητα από το αν προσφέρονται από

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η πορεία προς την ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ», Δεκέμβριος 2018.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1601019859344&uri=CELEX:52018DC0796>

κατεστημένες τράπεζες, εταιρείες καρτών πληρωμών, εταιρείες χρηματοπιστωτικής τεχνολογίας (FinTech) ή μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας.

Η καινοτομία και η ψηφιοποίηση θα εξακολουθήσουν να αλλάζουν τον τρόπο λειτουργίας των πληρωμών. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα εγκαταλείπουν ολοένα και περισσότερο τους παλαιούς διαύλους και τα παραδοσιακά μέσα πληρωμών και θα αναπτύσσουν νέους τρόπους πραγματοποίησης πληρωμών —όπως η χρήση «φορητών συσκευών» (ρολόγια, γυαλιά, ζώνες κ.λπ.) ή μερών του σώματος— ενίοτε εξαλείφοντας ακόμη και την ανάγκη μεταφοράς συσκευής πληρωμών και αξιοποιώντας προηγμένες τεχνολογίες εξακρίβωσης ταυτότητας, όπως οι τεχνολογίες που βασίζονται στα βιομετρικά στοιχεία. Καθώς το διαδίκτυο των πραγμάτων εξελίσσεται περαιτέρω, συσκευές όπως ψυγεία, αυτοκίνητα και βιομηχανικά μηχανήματα θα συνδέονται ολοένα και περισσότερο με το διαδίκτυο και θα αποτελούν αγωγούς εκτέλεσης οικονομικών συναλλαγών.

Με την ψηφιοποίηση και τις μεταβαλλόμενες προτιμήσεις των καταναλωτών, οι συναλλαγές χωρίς μετρητά αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς². Η πανδημία Covid-19 ενίσχυσε περαιτέρω τη στροφή προς τις ψηφιακές πληρωμές και επιβεβαίωσε τη ζωτική σημασία των ασφαλών, οικονομικά προσιτών και εύχρηστων (συμπεριλαμβανομένων των ανέπαφων) πληρωμών για την πραγματοποίηση συναλλαγών εξ αποστάσεως και διά ζώσης. Ωστόσο, τα μετρητά εξακολουθούν να αποτελούν το μέσο που χρησιμοποιείται για την πλειονότητα των πληρωμών λιανικής στην ΕΕ.

Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας καλούνται να διαδραματίσουν συμπληρωματικό ρόλο στο μελλοντικό τοπίο των πληρωμών. Δεδομένου ότι ολοένα περισσότερες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο διερευνούν τη δυνατότητα έκδοσης ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών (CBDC), διαφαίνονται απτές προοπτικές για περαιτέρω σημαντικές αλλαγές στην αγορά πληρωμών λιανικής.

Κατακερματισμένη αγορά της ΕΕ

Τα τελευταία έτη έχουν επέλθει σημαντικές βελτιώσεις, κυρίως χάρη στην ανάπτυξη του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και στην εναρμόνιση της νομοθεσίας για τις πληρωμές λιανικής. Ωστόσο, η αγορά πληρωμών της ΕΕ παραμένει, σε σημαντικό βαθμό, κατακερματισμένη με βάση τα εθνικά σύνορα, καθώς οι περισσότερες εγχώριες λύσεις πληρωμών που βασίζονται σε κάρτες ή άμεσες πληρωμές δεν λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο. Αυτό αποβαίνει προς όφελος λίγων μεγάλων παραγόντων παγκόσμιας εμβέλειας, οι οποίοι καλύπτουν ολόκληρη την ενδοευρωπαϊκή αγορά διασυνοριακών πληρωμών.

Με εξαίρεση αυτούς τους μεγάλους παράγοντες παγκόσμιας εμβέλειας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται παγκόσμια δίκτυα καρτών πληρωμών και μεγάλοι πάροχοι τεχνολογίας, δεν υπάρχει σχεδόν καμία λύση ψηφιακών πληρωμών που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη για την πραγματοποίηση πληρωμών στα καταστήματα και στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Στην απάντησή τους στη δημόσια διαβούλευση σχετικά με την παρούσα στρατηγική, διάφορες εταιρείες χρηματοπιστωτικής τεχνολογίας που δραστηριοποιούνται στην εγχώρια αγορά ανέφεραν ότι ο κατακερματισμός αυτός παρεμποδίζει τις προσπάθειές τους να επεκταθούν σε ολόκληρη την ενιαία αγορά.

---

² Σύμφωνα με την ΕΚΤ, το 2018 οι πληρωμές χωρίς μετρητά ανήλθαν σε 91 δισεκατομμύρια συναλλαγές στη ζώνη του ευρώ και σε 112 δισεκατομμύρια στην ΕΕ, ενώ το 2017 ανήλθαν περίπου σε 103 δισεκατομμύρια.

Από την άλλη πλευρά, διαπιστώθηκαν πρόσφατα ορισμένες ενθαρρυντικές εξελίξεις. Για παράδειγμα, στις 2 Ιουλίου 2020 μια ομάδα 16 ευρωπαϊκών τραπεζών δρομολόγησε το έργο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας πληρωμών (European Payment Initiative, EPI)³, με στόχο την παρουσίαση μιας πανευρωπαϊκής λύσης πληρωμών έως το 2022. Η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είχαν παράσχει εξαρχής την πολιτική τους στήριξη στην εν λόγω πρωτοβουλία και επικρότησαν τη δρομολόγησή της⁴. Πρόσφατα εμφανίστηκαν και άλλες ελπιδοφόρες αγορακεντρικές πρωτοβουλίες, οι οποίες αποσκοπούν στον σχεδιασμό κοινών υποδομών⁵, στην αύξηση της συνεργασίας και της διαλειτουργικότητας μεταξύ των εγχώριων λύσεων πληρωμών⁶ και στην ανάπτυξη νέων κοινών λύσεων πληρωμών.

Παράλληλα, διάφορες πρωτοβουλίες που υλοποιούνται υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ⁷ (ERPΒ) και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) αποσκοπούν στην υιοθέτηση κοινών ευρωπαϊκών συστημάτων και κανόνων, τα οποία θα πρέπει εντέλει να διευκολύνουν την εμφάνιση και τη διαλειτουργικότητα λύσεων άμεσων πληρωμών στα καταστήματα και στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Για ποιον λόγο προτείνεται μια στρατηγική;

Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες καταδεικνύουν τον δυναμισμό του ευρωπαϊκού τοπίου πληρωμών. Ωστόσο, υπάρχει κίνδυνος ασυνεπειών και περαιτέρω κατακερματισμού της αγοράς. Κρίνεται επίσης αναγκαία η θέσπιση σαφούς πλαισίου «διακυβέρνησης» για την υποστήριξη της στρατηγικής πληρωμών λιανικής της ΕΕ. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ —και ιδίως η Επιτροπή— μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο πολιτικού καταλύτη, βασιζόμενα παράλληλα πλήρως στον ιδιωτικό τομέα για τον σχεδιασμό των σχετικών λύσεων πληρωμών. Ως εκ τούτου, έχει καίρια σημασία να αναπτυχθεί ένα σαφές όραμα για τον καθορισμό της προβλεπόμενης πορείας και την ανάπτυξη των μελλοντικών δράσεων εντός ενιαίου, συνεκτικού και γενικού πλαισίου πολιτικής. Αυτός είναι ο στόχος της παρούσας ανακοίνωσης.

II. Ένα όραμα για τις ευρωπαϊκές πληρωμές λιανικής

Το όραμα της Επιτροπής για τις πληρωμές λιανικής της ΕΕ είναι το εξής:

- *οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη επωφελούνται από ευρύ και ποικίλο φάσμα λύσεων πληρωμών υψηλής ποιότητας, οι οποίες υποστηρίζονται από μια ανταγωνιστική και καινοτόμο αγορά πληρωμών και βασίζονται σε ασφαλείς, αποτελεσματικές και προσβάσιμες υποδομές.*

³<https://group.bnpparibas/en/press-release/major-eurozone-banks-start-implementation-phase-unified-payment-scheme-solution-european-payment-initiative-epi>

⁴ https://ec.europa.eu/info/news/200702-european-payments-initiative_en

και <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200702~214c52c76b.en.html>

⁵ Όπως η πρωτοβουλία P27 στις Βόρειες Χώρες.

⁶ Π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση Συστημάτων Κινητών Πληρωμών (European Mobile Payment Systems Association, EMPSA).

⁷ Το Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ (ERPΒ) είναι ένα όργανο υψηλού επιπέδου υπό την προεδρία της ΕΚΤ, το οποίο συγκεντρώνει στους κόλπους του τις πλευρές της προσφοράς και της ζήτησης του ευρωπαϊκού κλάδου πληρωμών.

- διατίθενται ανταγωνιστικές εγχώριες και πανευρωπαϊκές λύσεις πληρωμών, οι οποίες υποστηρίζουν την οικονομική και χρηματοπιστωτική κυριαρχία της Ευρώπης· και
- η ΕΕ συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση των διασυνοριακών πληρωμών με δικαιοδοσίες εκτός ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εμβασμάτων, στηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον διεθνή ρόλο του ευρώ και την «ανοικτή στρατηγική αυτονομία» της ΕΕ.

Στόχος της Επιτροπής είναι η εδραίωση μιας αγοράς πληρωμών με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, προς όφελος όλων των κρατών μελών, ανεξάρτητα από το νόμισμα που χρησιμοποιούν, όπου όλοι οι παράγοντες της αγοράς θα είναι σε θέση να ανταγωνίζονται με δίκαιους και ισότιμους όρους για να προσφέρουν καινοτόμες και προηγμένες λύσεις πληρωμών, τηρουμένων πλήρως των διεθνών δεσμεύσεων της ΕΕ.

Καθώς οι πληρωμές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ψηφιακής καινοτομίας στον χρηματοοικονομικό τομέα, η εφαρμογή της παρούσας στρατηγικής θα συμβάλει στο ευρύτερο όραμα της Επιτροπής για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα και στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων της: άρση του κατακερματισμού της αγοράς, προώθηση της καινοτομίας με γνώμονα την αγορά στον χρηματοοικονομικό τομέα και αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων και των κινδύνων που συνδέονται με τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, με παράλληλη διασφάλιση τεχνολογικής ουδετερότητας. Ως εκ τούτου, η παρούσα στρατηγική παρουσιάζεται παράλληλα με τη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα και τις δύο νομοθετικές προτάσεις σχετικά με ένα νέο πλαίσιο της ΕΕ για την ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρησιακής ανθεκτικότητας και σχετικά με τα κρυπτοπεριουσιακά στοιχεία (crypto-assets). Συμπληρώνει επίσης την επικαιροποιημένη στρατηγική πληρωμών λιανικής που παρουσίασε η ΕΚΤ/Ευρωσύστημα τον Νοέμβριο του 2019⁸.

Η παρούσα στρατηγική επικεντρώνεται στους ακόλουθους **τέσσερις βασικούς πυλώνες**, οι οποίοι είναι στενά συνδεδεμένοι μεταξύ τους:

- 1) λύσεις ολοένα και περισσότερο ψηφιακών και άμεσων πληρωμών πανευρωπαϊκής εμβέλειας·
- 2) καινοτόμες και ανταγωνιστικές αγορές πληρωμών λιανικής·
- 3) αποτελεσματικά και διαλειτουργικά συστήματα πληρωμών λιανικής και άλλες υποδομές υποστήριξης· και
- 4) αποτελεσματικές διεθνείς πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων των εμβασμάτων.

III. Πυλώνες στρατηγικών δράσεων

A. Πυλώνας 1: λύσεις ολοένα και περισσότερο ψηφιακών και άμεσων πληρωμών πανευρωπαϊκής εμβέλειας:

Η Επιτροπή επιθυμεί οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη να έχουν πρόσβαση και να βασίζονται σε λύσεις πληρωμών υψηλής ποιότητας για την πραγματοποίηση όλων των πληρωμών τους. Οι λύσεις αυτές θα πρέπει να είναι ασφαλείς και οικονομικά αποδοτικές, ενώ θα πρέπει επίσης να παρέχουν όρους διασυνοριακών συναλλαγών παρόμοιους με τους

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

όρους που παρέχονται και για τις εγχώριες συναλλαγές. Η Επιτροπή, δεδομένων των ανταγωνιστικών και καινοτόμων δυνατοτήτων των άμεσων πληρωμών, τις οποίες αναγνώρισε στην ανακοίνωσή της του Δεκεμβρίου 2018⁹, εκτιμά ότι οι λύσεις αυτές θα πρέπει να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε συστήματα άμεσων πληρωμών.

1. Οι άμεσες πληρωμές ως ο «νέος κανόνας»

Με τις άμεσες πληρωμές, τα χρηματικά ποσά τίθενται αμέσως στη διάθεση του δικαιούχου πληρωμής. Σε συνδυασμό με την ανάπτυξη υπηρεσιών κινητών πληρωμών, οι άμεσες πληρωμές μπορούν να προσφέρουν στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (πάροχοι ΥΠ) της ΕΕ μια πρόσθετη ευκαιρία ανταγωνισμού με τους ανταγωνιστές τους τόσο σε ενωσιακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Δεκεμβρίου 2018: «*[μ]ια ενωσιακή λύση για διασυνοριακές άμεσες πληρωμές θα συμπλήρωνε τα υφιστάμενα συστήματα καρτών, μειώνοντας τον κίνδυνο εξωτερικών διαταραχών και καθιστώντας την ΕΕ πιο αποτελεσματική, αλλά και πιο αυτόνομη.*»

Οι άμεσες πληρωμές είναι κατάλληλες για πολλές χρήσεις πέραν των παραδοσιακών μεταφορών πίστωσης, ιδίως για τις συμβατικές και διαδικτυακές αγορές, στις οποίες κυριαρχούν επί του παρόντος τα συστήματα καρτών πληρωμής.

Η Επιτροπή επιδιώκει την πλήρη υιοθέτηση των άμεσων πληρωμών στην ΕΕ έως το τέλος του 2021. Αυτό θα εξαρτηθεί από τη σημαντική πρόοδο που πρέπει να σημειωθεί σε τρία επίπεδα: κανόνες, λύσεις για τελικούς χρήστες και υποδομές. Έχει επιτευχθεί ήδη σημαντική πρόοδος και στα τρία μέτωπα, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Ενιαίοι κανόνες

Είναι απολύτως αναγκαία η θέσπιση ενιαίων κανόνων όσον αφορά την εκτέλεση πράξεων πληρωμής, οι οποίοι θα καθορίζουν, για παράδειγμα, αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών. Το 2017 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC) ανέπτυξε ένα «σύστημα» για τις άμεσες πληρωμές σε ευρώ (στο εξής: σύστημα SCT Inst.), όπως είχε πράξει ήδη στο παρελθόν για τις άμεσες χρεώσεις SEPA και τις μεταφορές πίστωσης SEPA. Το σύστημα καθιστά δυνατή τη διάθεση χρηματικών ποσών στον λογαριασμό του δικαιούχου πληρωμής σε λιγότερο από δέκα δευτερόλεπτα.

Δυστυχώς, τον Αύγουστο του 2020, μετά την παρέλευση σχεδόν τριών ετών από την εισαγωγή του συστήματος SCT Inst., μόνο το 62,4 % του συνόλου των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών της ΕΕ που προσφέρουν μεταφορές πίστωσης SEPA είχαν ενταχθεί στο σύστημα¹⁰. Όσον αφορά τους λογαριασμούς πληρωμών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών εκτιμά ότι υπάρχουν 12 κράτη μέλη της ΕΕ (όλα από τη ζώνη του ευρώ) στα οποία ποσοστό άνω του 50 % των λογαριασμών πληρωμών είναι προσβάσιμο για το σύστημα SCT Inst.

⁹ Βλ. υποσημείωση 1.

¹⁰ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-instant-credit-transfer>. Όσον αφορά μόνο τη ζώνη του ευρώ, το ποσοστό διείσδυσης ανέρχεται επί του παρόντος στο 65,9 %. Το ποσοστό διείσδυσης για το σύνολο των συμμετεχόντων στο σύστημα SCT είναι 56,1 %.

Ως ιδιοκτήτης του συστήματος SCT Inst., το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών έχει καταβάλει προσπάθειες να προωθήσει τη συμμετοχή στο σύστημα. Για παράδειγμα, την 1η Ιουλίου 2020 αύξησε το μέγιστο ποσό ανά συναλλαγή άμεσης μεταφοράς πίστωσης του SEPA από 15 000 EUR σε 100 000 EUR. Ωστόσο, ο σημερινός προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος δεν έχει προσελκύσει αρκετά ταχεία και ευρεία συμμετοχή. Ορισμένα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ παρουσιάζουν σαφώς υστέρηση. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εκτιμά ότι η ανάληψη δράσης είναι πιθανόν αναγκαία για την επιτάχυνση του ρυθμού συμμετοχής στο σύστημα SCT Inst.

Σύμφωνα με τον κανονισμό SEPA, οι συμμετέχοντες στο σύστημα πληρωμών πρέπει να αντιστοιχούν «στην πλειονότητα των παρόχων ΥΠ εντός των περισσότερων κρατών μελών και [να] αποτελούν την πλειοψηφία των παρόχων ΥΠ εντός της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη μόνο των παρόχων ΥΠ που παρέχουν υπηρεσίες μεταφοράς πίστωσης ή άμεσης χρέωσης αντιστοίχως»¹¹. Σε συνεργασία με την Εθνική Τράπεζα του Βελγίου (η οποία είναι εθνική αρμόδια αρχή για την παρακολούθηση του συστήματος SCT Inst. στο πλαίσιο του κανονισμού SEPA), η Επιτροπή εξετάζει επί του παρόντος τις νομικές επιπτώσεις της αναμενόμενης αδυναμίας πλήρους συμμόρφωσης έως τις 21 Νοεμβρίου 2020 (δηλαδή έως το τέλος της περιόδου προσωρινής εξαίρεσης) με τις εν λόγω απαιτήσεις συμμετοχής.

Βασική δράση:

Τον Νοέμβριο του 2020, δηλαδή κατά τη λήξη της περιόδου προσωρινής εξαίρεσης που προβλέπεται στον κανονισμό SEPA για την εκπλήρωση των απαιτήσεων συμμετοχής στο σύστημα άμεσης μεταφοράς πίστωσης SEPA (SCT Inst.), η Επιτροπή θα εξετάσει τον αριθμό των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, καθώς και τον αριθμό των λογαριασμών που μπορούν να αποστέλλουν και να λαμβάνουν άμεσες μεταφορές πίστωσης SEPA. Η Επιτροπή θα εκτιμήσει αν οι αριθμοί αυτοί είναι ικανοποιητικοί και, σε αυτή τη βάση, θα αποφασίσει αν είναι σκόπιμο να προτείνει νομοθεσία σύμφωνα με την οποία θα απαιτείται η συμμετοχή των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στο σύστημα SCT Inst. έως το τέλος του 2021. Στη σχετική πρόταση, εφόσον αποφασιστεί, θα καθοριστούν τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών για τους οποίους η συμμετοχή θα είναι υποχρεωτική.

Λύσεις για τους τελικούς χρήστες

Σε επίπεδο τελικού χρήστη, η Επιτροπή αναμένει ότι οι λύσεις πληρωμών θα είναι διαλειτουργικές, προσβάσιμες, θα προσφέρουν προστιθέμενη αξία και θα καλύπτουν τις ανάγκες μεγάλου φάσματος χρηστών, συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους, χωρίς να αποκλείονται κατηγορίες πελατών, όπως τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή τα άτομα με αναπηρία.

Η Επιτροπή παρέχει πλήρη στήριξη και συμμετέχει στις σημαντικές εργασίες που επιτελεί το Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ (ERPB) όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα των λύσεων άμεσων πληρωμών για τις πληρωμές στα καταστήματα και στο ηλεκτρονικό

¹¹ Άρθρο 4 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 260/2012.

εμπόριο¹². Επιπλέον, διάφοροι άξονες εργασιών που έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν προστιθέμενη αξία στο σύστημα άμεσης μεταφοράς πίστωσης SEPA (SCT Inst.) για τη βελτίωση της χρηστικότητας των λύσεων άμεσων πληρωμών και εντέλει για την υποστήριξη της υιοθέτησης των άμεσων πληρωμών¹³.

Στις εν λόγω εργασίες θα πρέπει να εξασφαλίζεται, χωρίς αποκλεισμούς, η συμμετοχή όλων των κατηγοριών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμών και των παρόχων υπηρεσιών πληροφοριών λογαριασμού, καθώς και άλλων σχετικών παραγόντων, οι οποίοι μπορεί να μην είναι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, όπως οι πάροχοι διεπαφών τελικού χρήστη και οι εκπρόσωποι χρηστών.

Η Επιτροπή αναμένει από τους συμμετέχοντες στην αγορά υψηλό βαθμό προσχώρησης στα συστήματα και ευρεία συμμόρφωση προς τις συστάσεις του Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αζίας σε Ευρώ και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών. Μέχρι στιγμής οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών δεν έχουν αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα που παρέχουν ορισμένα από τα συστήματα που αναπτύχθηκαν πρόσφατα, π.χ. το «SEPA Proxy-look-up», το οποίο δρομολογήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών το 2019 και επικαιροποιήθηκε τον Ιούνιο του 2020. Το σύστημα αυτό παρέχει στους πελάτες τη δυνατότητα χρήσης της φορητής συσκευής τους για τη μεταφορά χρημάτων από τον λογαριασμό πληρωμών τους στον λογαριασμό άλλου ιδιώτη στην ΕΕ, χωρίς να απαιτείται χειρογραφική ανταλλαγή στοιχείων πληρωμών, όπως ο Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN)¹⁴.

Ένας αυξανόμενος αριθμός λύσεων πληρωμών για τελικούς χρήστες προσφέρει πληρωμές σε σημείο αλληλεπίδρασης¹⁵ (POI), οι οποίες βασίζονται, για παράδειγμα, σε τεχνολογίες κωδικών QR¹⁶, Bluetooth (BLE) ή επικοινωνίας κοντινού πεδίου (NFC). Ωστόσο, οι κωδικοί QR δεν είναι τυποποιημένοι σε επίπεδο ΕΕ, γεγονός που περιορίζει την αποδοχή τους, ιδίως για τις διασυνοριακές συναλλαγές. Επιπλέον, η πρόσβαση των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στην τεχνολογία επικοινωνίας κοντινού πεδίου σε συσκευές κινητής τηλεφωνίας περιορίζεται από ορισμένους παρόχους φορητών συσκευών. Η κατάσταση αυτή καθιστά δύσκολο για τους παρόχους λύσεων άμεσων πληρωμών να προσφέρουν στους εμπόρους και τους καταναλωτές εύχρηστες και οικονομικά προσιτές λύσεις με τη χρήση ενοποιημένων κωδικών QR ως εναλλακτική λύση έναντι των καρτών ή να προσφέρουν κινητές πληρωμές μέσω επικοινωνίας κοντινού πεδίου¹⁷.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανάπτυξη ενιαίου, ανοικτού και ασφαλούς ευρωπαϊκού προτύπου για τους κωδικούς QR θα υποστηρίξει την υιοθέτηση και τη διαλειτουργικότητα των άμεσων πληρωμών. Ως εκ τούτου, επικροτεί τις σε εξέλιξη εργασίες της ομάδας εργασίας του

---

¹² Λύσεις για τελικούς χρήστες με χρήση φορητής συσκευής και λύσεις άμεσων πληρωμών στο σημείο αλληλεπίδρασης.

¹³ Αυτό περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την ανάπτυξη των συστημάτων ανταλλαγής δεδομένων «SEPA Proxy look-up» και αιτημάτων πληρωμής «Request-to-Pay», καθώς και λειτουργικών δυνατοτήτων όπως η «προσκόμιση ηλεκτρονικών τιμολογίων» (e-invoice presentment) και οι «ηλεκτρονικές αποδείξεις» (e-receipts).

¹⁴ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-schemes/sepa-proxy-lookup-scheme>

¹⁵ Που περιλαμβάνουν τόσο το φυσικό σημείο πώλησης όσο και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

¹⁶ Ταχεία απόκριση

¹⁷ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τμήμα 3 του πυλώνα 3.

Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ όσον αφορά τη διαμόρφωση πλαισίου για τις άμεσες πληρωμές σε σημείο αλληλεπίδρασης που εκτελούνται σε συνεργασία με την πολυμερή ομάδα ενδιαφερομένων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για τις μεταφορές πίστωσης SEPA μέσω της χρήσης φορητής συσκευής, καθώς και για την κατάρτιση ενιαίου προτύπου για τους κωδικούς QR που παρουσιάζουν τόσο οι έμποροι όσο και οι καταναλωτές¹⁸.

Βασική δράση:

Η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν θα ήταν σκόπιμο να επιβληθεί η υποχρέωση συμμετοχής των σχετικών ενδιαφερομένων στο σύνολο, ή σε υποσύνολο, των πρόσθετων λειτουργικών δυνατοτήτων του συστήματος άμεσης μεταφοράς πίστωσης SEPA (SCT Inst.), η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει επίσης την τήρηση τυχόν μελλοντικών προτύπων για τους κωδικούς QR.

Διαλειτουργικές υποδομές

Στην Ευρώπη υπάρχουν ήδη διασυνοριακές υποδομές για την εκκαθάριση και τον διακανονισμό των άμεσων πληρωμών, αλλά δεν έχει επιτευχθεί ακόμη πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ αυτών των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού (CSM). Δεδομένου ότι η κατάσταση αυτή αποτελεί σαφώς εμπόδιο για την ευρεία εφαρμογή των άμεσων πληρωμών στην ΕΕ, στις 24 Ιουλίου 2020 η ΕΚΤ ανακοίνωσε μέτρα για την αντιμετώπιση των εν λόγω ζητημάτων¹⁹. Προσδοκάται ότι τόσο οι μηχανισμοί εκκαθάρισης και διακανονισμού όσο και οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα μεριμνήσουν για την έγκαιρη εφαρμογή των μέτρων αυτών, πριν από το τέλος του 2021, δεδομένης της έννομης υποχρέωσής τους να είναι πανευρωπαϊκά προσβάσιμοι κατά την παροχή υπηρεσιών άμεσων πληρωμών.

2. Αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στις άμεσες πληρωμές

Η διαθεσιμότητα χρηματικών ποσών στον λογαριασμό του δικαιούχου πληρωμής σχεδόν σε πραγματικό χρόνο, σε συνδυασμό με την αμετάκλητη φύση των πληρωμών, ενδέχεται να έχει επιπτώσεις για τους καταναλωτές, για παράδειγμα σε περιπτώσεις εσφαλμένων συναλλαγών, απάτης²⁰ κ.λπ. Οι άμεσες πληρωμές ενδέχεται επίσης να εγείρουν προκλήσεις όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τις επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους και κινδύνους ρευστότητας για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Εάν δεν προσδιοριστούν και δεν αντιμετωπιστούν καταλλήλως, οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να υπονομεύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των εμπόρων που χρησιμοποιούν τις άμεσες πληρωμές, εμποδίζοντας δυνητικά την πλήρη ανάπτυξή τους ως νέου κανόνα. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι κατά την παροχή υπηρεσιών άμεσων πληρωμών, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να διασφαλίζουν ότι διαθέτουν κατάλληλα εργαλεία πρόληψης της απάτης και της

¹⁸ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/other-sepa-payments/sepa-goes-mobile/ad-hoc-multi-stakeholder-group-mobile-initiated>

¹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. τμήμα 1 του πυλώνα 3 της παρούσας ανακοίνωσης.

²⁰ Όπως οι λεγόμενες απάτες «εγκεκριμένων πιστωτικών εντολών» (authorised push payments), οι οποίες, μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο, επέσυραν το 2019 ζημιές ύψους 456 εκατ. GBP (504 εκατ. EUR).

νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε πραγματικό χρόνο, τηρουμένων πλήρως των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας.

Προκειμένου να είναι ελκυστικότερες για τους καταναλωτές, οι υπηρεσίες άμεσων πληρωμών θα πρέπει να προσφέρουν χαρακτηριστικά τα οποία να τις τοποθετούν σε ισότιμη βάση με άλλα μέσα πληρωμών (π.χ. κάρτες) που προσφέρουν αντιστροφή χρέωσης, δηλαδή την επιστροφή στον αγοραστή των χρηματικών ποσών πιστωτικών καρτών που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση αγοράς σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. σφάλματα).

Για να αποτελέσουν οι άμεσες πληρωμές τον νέο κανόνα, η Επιτροπή θεωρεί ότι θα ήταν σκόπιμο οι επιβαρύνσεις τόσο των τακτικών όσο και των άμεσων μεταφορών πίστωσης να είναι οι ίδιες. Διαφορετικά, οι άμεσες πληρωμές θα εξακολουθήσουν να αποτελούν προϊόν με περιορισμένο αγοραστικό κοινό, παράλληλα με τις τακτικές μεταφορές πίστωσης. Από την άλλη πλευρά, είναι σαφές ότι η προσφορά ορισμένων χαρακτηριστικών και πρόσθετων λειτουργιών, όπως η αντιστροφή χρέωσης, στο πλαίσιο των άμεσων πληρωμών, μπορεί συνεπάγεται πρόσθετο κόστος για τον πάροχο.

Βασικές δράσεις:

Στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (οδηγία PSD2²¹)²², η Επιτροπή θα αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο τα υφιστάμενα μέτρα της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών (π.χ. δικαιώματα επιστροφής χρημάτων) μπορούν να παρέχουν στους καταναλωτές που πραγματοποιούν άμεσες πληρωμές το υψηλό επίπεδο προστασίας που προσφέρουν άλλα μέσα πληρωμών. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τον αντίκτυπο των επιβαρύνσεων που επιβάλλονται στους καταναλωτές για τις άμεσες πληρωμές και, κατά περίπτωση, θα απαιτήσει να μην είναι υψηλότερες από τις επιβαρύνσεις που επιβάλλονται για τις τακτικές μεταφορές πίστωσης.

Η Επιτροπή, κατά περίπτωση σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και/ή την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ), θα εξετάσει αν θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κρίσεων στα συστήματα πληρωμών και για τη διασφάλιση της λήψης ορθών μέτρων μετριασμού του κινδύνου ρευστότητας για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προκύπτει από την ταχεία και εύκολη εκροή χρηματικών ποσών μέσω των άμεσων πληρωμών, ιδίως όταν πραγματοποιούνται εκτός του κανονικού ωραρίου εργασίας. Η δράση αυτή βαίνει πέραν των προσδοκιών επίβλεψης των κεντρικών τραπεζών, των μηχανισμών στο πλαίσιο της οδηγίας για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών (οδηγία BRRD)²³ ή του κανονισμού για τον ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης (κανονισμός SRMR) ή των κανόνων για τα συστήματα πληρωμών.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης αν θα πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση άλλων ειδικών κινδύνων, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από

²¹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366.

²² Βλ. τμήμα 1 του πυλώνα 2.

²³ Οδηγία 2014/59/ΕΕ.

εγκληματικές δραστηριότητες, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και συναφή κύρια αδικήματα.

3. Λύσεις πληρωμών ανεπτυγμένες στην Ευρώπη που λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο

Η ολοκλήρωση των βασικών δράσεων για τη διευκόλυνση των άμεσων πληρωμών, όπως προσδιορίζονται στα τμήματα 1 και 2 του παρόντος κεφαλαίου, μπορεί να μην αρκεί για τη διασφάλιση της επιτυχούς ανάπτυξης πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών. Είναι πιθανό να χρειαστούν πρόσθετες δράσεις ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχία των ευρωπαϊκών παραγόντων σε ένα τοπίο στο οποίο δεσπόζουν εδραιωμένοι κατεστημένοι ανταγωνιστές.

Οι νέοι παράγοντες που επιθυμούν να προσφέρουν πανευρωπαϊκές λύσεις ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωποι με σημαντικές προκλήσεις:

- αποδοχή από εμπόρους και καταναλωτές·
- αναγνώριση νέων εμπορικών σημάτων από τους πελάτες·
- σχεδιασμός ανταγωνιστικού και καινοτόμου επιχειρηματικού μοντέλου που θα λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές εθνικές παραδόσεις και συνήθειες στον τομέα των πληρωμών·
- χρηματοδότηση δαπανηρών υποδομών· και
- περιορισμοί όσον αφορά την πρόσβαση σε ορισμένες τεχνικές υποδομές ή λειτουργικές δυνατότητες κ.λπ.

Επιπλέον, πρέπει να διασφαλιστεί η αυστηρή συμμόρφωση των μεθόδων διακυβέρνησης και χρηματοδότησης με τους κανόνες ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή έχει πλήρη επίγνωση των προκλήσεων αυτών. Δεδομένου του στρατηγικού χαρακτήρα των πληρωμών, θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει ενεργό πολιτικό ρόλο για την προώθηση της ανάπτυξης ανταγωνιστικών πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών που θα βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις άμεσες πληρωμές, καθώς και για την αντιμετώπιση των προαναφερόμενων προκλήσεων, τηρουμένων πλήρως των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ.

Βασικές δράσεις:

Έως το τέλος του 2023 η Επιτροπή:

- θα διερευνήσει τη σκοπιμότητα της ανάπτυξης ενός «σήματος», συνοδευόμενου από εμφανές λογότυπο, για επιλέξιμες πανευρωπαϊκές λύσεις πληρωμών·
- θα διερευνήσει τρόπους διευκόλυνσης της ανάπτυξης ευρωπαϊκών προδιαγραφών για τις ανέπαφες πληρωμές με κάρτα (CPACE)²⁴, π.χ. μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης, όπως το InvestEU, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τα σχετικά κριτήρια επιλεξιμότητας·
- θα στηρίξει τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση των διευκολύνσεων αποδοχής πληρωμών των εμπόρων της ΕΕ, για παράδειγμα παρέχοντας τη δυνατότητα

²⁴ Οι CPACE αναπτύσσονται επί του παρόντος λόγω του ότι ορισμένα ευρωπαϊκά συστήματα καρτών αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στον πυρήνα ανέπαφων πληρωμών που έχει αναπτυχθεί από διεθνή συστήματα καρτών — βλ. τμήμα 3 του πυλώνα 3.

έκδοσης ηλεκτρονικών αποδείξεων από τις ταμειακές μηχανές. Η στήριξη αυτή θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω καθοδήγησης και ευαισθητοποίησης των εμπόρων λιανικής, ιδίως των ΜΜΕ, σχετικά με τους τρόπους εκσυγχρονισμού και ψηφιοποίησης²⁵, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης κόμβων ψηφιακής καινοτομίας²⁶. Θα διερευνηθούν επίσης οι δυνατότητες χρηματοδότησης και κατάρτισης.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει επίσης να παρέχει καθοδήγηση, εφόσον απαιτείται, για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των λύσεων άμεσων πληρωμών και των αντίστοιχων επιχειρηματικών τους μοντέλων με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ.

4. Πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)

Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA) δημιουργήθηκε με σκοπό να καταστήσει όλες τις διασυνοριακές ηλεκτρονικές πληρωμές σε ευρώ εξίσου εύκολες με τις εγχώριες πληρωμές, εναρμονίζοντας τον τρόπο πραγματοποίησης των πληρωμών χωρίς μετρητά σε ευρώ σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Σήμερα, μετά την παρέλευση έξι ετών από την καταληκτική ημερομηνία μετάβασης στο σύστημα μεταφοράς πίστωσης SEPA (SCT) και στο σύστημα άμεσων χρεώσεων SEPA (SDD) για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, και τεσσάρων ετών από την καταληκτική ημερομηνία για τα κράτη μέλη εκτός της ζώνης του ευρώ, πολλοί πολίτες εξακολουθούν να βρίσκονται αντιμέτωποι με απαράδεκτες αρνήσεις εκτέλεσης διασυνοριακών συναλλαγών άμεσων χρεώσεων SEPA («διακρίσεις λόγω κωδικού IBAN»). Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να χρησιμοποιούν κωδικούς IBAN από άλλη χώρα για την πραγματοποίηση πληρωμής. Οι δικαιούχοι πληρωμής εξακολουθούν να είναι συχνά απρόθυμοι ή να μην έχουν την τεχνική δυνατότητα να αποδεχθούν διασυνοριακές άμεσες χρεώσεις SEPA. Η προσοχή της Επιτροπής εφιστάται συχνά σε περιπτώσεις φορολογικών και άλλων δημόσιων διοικήσεων που αρνούνται να αποστείλουν πληρωμές σε λογαριασμό της αλλοδαπής ή να λάβουν πληρωμές από τέτοιο λογαριασμό. Αυτές οι περιπτώσεις διακρίσεων λόγω κωδικού IBAN συνιστούν παράβαση του κανονισμού SEPA, όπως επιβεβαιώνεται από την πάγια νομολογία²⁷.

Μολονότι οι σχετικές αρμόδιες αρχές υποχρεούνται εκ του νόμου να παρακολουθούν τη συμμόρφωση των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών με τον κανονισμό SEPA και να λαμβάνουν μέτρα σε περίπτωση παράβασης, δεν αντιμετωπίζουν πάντοτε επαρκώς και συστηματικά τις εν λόγω παραβάσεις των κανόνων του SEPA, όπως αποδεικνύεται από τον μεγάλο αριθμό καταγγελιών που λαμβάνουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής.

Βασική δράση:

²⁵ Π.χ. αντλώντας έμπνευση από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στον οδηγό για τους μικρούς λιανοπωλητές, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/d606c517-4445-11e8-a9f4-01aa75ed71a1>

²⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-innovation-hubs>

²⁷ Verein für Konsumenteninformation κατά Deutsche Bahn AG (C-28/18, EU:C:2019:673, της 5ης Σεπτεμβρίου 2019).

Η Επιτροπή υπενθυμίζει στις αρμόδιες εθνικές αρχές τις υποχρεώσεις επιβολής που υπέχουν βάσει του κανονισμού SEPA. Αναμένει από αυτές να διερευνήσουν και να αποκαταστήσουν όλες τις παραβάσεις του κανονισμού, θέτοντας άμεσα τέλος στις παράνομες δραστηριότητες και επιβάλλοντας κατάλληλες κυρώσεις. Θα παρακολουθεί στενά τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης και θα κινεί κάθε αναγκαία διαδικασία επί παραβάσει.

5. Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής ταυτότητας ((eID) για την εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη

Λαμβανομένης υπόψη της σταδιακής μετάβασης των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από τις παραδοσιακές διά ζώσης επιχειρηματικές δραστηριότητες στο ψηφιακό περιβάλλον, οι λύσεις ψηφιακής ταυτοποίησης που μπορούν να χρησιμοποιούνται για την εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη εξ αποστάσεως αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Η οδηγία PSD2 έδωσε ώθηση στην καινοτομία στον συγκεκριμένο τομέα θεσπίζοντας την αυστηρή εξακρίβωση της ταυτότητας πελάτη (SCA), με αυστηρές απαιτήσεις ασφάλειας για την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών και την εκκίνηση ψηφιακών πληρωμών. Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναπτυχθεί συστήματα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης για την εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εθνικών συστημάτων ηλεκτρονικής ταυτότητας (eID) που προσφέρουν τα υψηλότερα επίπεδα διασφάλισης.

Ωστόσο, η εικόνα σε ολόκληρη την ΕΕ περιλαμβάνει πληθώρα διαφορετικών λύσεων εξακρίβωσης της ταυτότητας σε εθνικό επίπεδο, με περιορισμένη διασυνοριακή διαλειτουργικότητα. Η κατάσταση αυτή ενδέχεται να παρεμποδίζει την περαιτέρω καινοτομία και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών πληρωμών.

Με τον κανονισμό eIDAS²⁸, η ΕΕ θέσπισε το 2014 το πρώτο διασυνοριακό πλαίσιο για αξιόπιστες ψηφιακές ταυτότητες και υπηρεσίες εμπιστοσύνης. Στόχος του κανονισμού είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης όλων των πολιτών της ΕΕ σε δημόσιες υπηρεσίες σε ολόκληρη την ΕΕ μέσω της ηλεκτρονικής ταυτότητας που εκδίδεται στη χώρα καταγωγής τους. Ωστόσο, η εμπειρία από την εφαρμογή του κανονισμού eIDAS αποκαλύπτει ορισμένες διαρθρωτικές ελλείψεις, οι οποίες περιορίζουν την ικανότητά του όσον αφορά την αποτελεσματική στήριξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου ψηφιακής ταυτοποίησης. Στην ανακοίνωσή της του Φεβρουαρίου 2020 με τίτλο «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης», η Επιτροπή δεσμεύτηκε να αναθεωρήσει τον κανονισμό eIDAS για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, την επέκταση της εφαρμογής του στον ιδιωτικό τομέα και την προώθηση αξιόπιστων ψηφιακών ταυτοτήτων για όλους τους Ευρωπαίους. Στόχος είναι η παροχή ανθεκτικού στον χρόνο κανονιστικού πλαισίου για την υποστήριξη ενός απλού, αξιόπιστου και ασφαλούς συστήματος σε επίπεδο ΕΕ για τη διαχείριση των ταυτοτήτων στον ψηφιακό χώρο, το οποίο θα καλύπτει την ταυτοποίηση, την εξακρίβωση της ταυτότητας και την παροχή χαρακτηριστικών, διαπιστευτηρίων και βεβαιώσεων που θα διαδραματίζουν καίριο ρόλο και στον τομέα των πληρωμών.

²⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ.

Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρει η ταχεία ανάπτυξη λύσεων ψηφιακής ταυτότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Όπως προβλέπεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, έως το 2024 η Επιτροπή θα θέσει σε εφαρμογή ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο το οποίο θα επιτρέπει τη χρήση διαλειτουργικών λύσεων ψηφιακής ταυτοποίησης που θα παρέχουν τη δυνατότητα ταχείας και εύκολης πρόσβασης νέων πελατών σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Με αυτόν τον τρόπο θα διευκολυνθεί, στο πλαίσιο των εν λόγω λύσεων, η αξιοποίησή τους στον τομέα των πληρωμών, με σκοπό τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας, της αποτελεσματικότητας, της ευκολίας χρήσης (ιδίως σε διασυννοριακό επίπεδο), καθώς και της ασφάλειας και της προστασίας, ειδικότερα για τη μείωση των περιπτώσεων απάτης και άλλων εγκλημάτων.

Βασική δράση:

Για τη διευκόλυνση της διασυννοριακής και εγχώριας διαλειτουργικότητας, η Επιτροπή θα διερευνήσει, σε στενή συνεργασία με την ΕΒΑ, τρόπους προώθησης της χρήσης της ηλεκτρονικής ταυτότητας (eID) και λύσεων που βασίζονται σε υπηρεσίες εμπιστοσύνης, αξιοποιώντας την περαιτέρω ενίσχυση του eIDAS, προκειμένου να υποστηριχθεί η τήρηση των απαιτήσεων αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας πελάτη στο πλαίσιο της οδηγίας PSD2 για τη σύνδεση λογαριασμού και την εκκίνηση πράξεων πληρωμών.

6. Βελτίωση της αποδοχής ψηφιακών πληρωμών

Η πανδημία Covid-19 ανέδειξε τη σημασία της ευρείας αποδοχής των ψηφιακών πληρωμών από τους εμπόρους. Ωστόσο, ο βαθμός αποδοχής των ψηφιακών πληρωμών παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις στην ΕΕ. Εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές οντότητες (έμποροι, δημόσιες διοικήσεις, νοσοκομεία, δημόσιες συγκοινωνίες) που δεν δέχονται ψηφιακές πληρωμές.

Ο κανονισμός για την ενιαία ψηφιακή θύρα θα επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις. Θα διευκολύνει την διαδικτυακή πρόσβαση στις πληροφορίες, τις διοικητικές διαδικασίες και τις υπηρεσίες υποστήριξης που χρειάζονται οι πολίτες και οι επιχειρήσεις για να δραστηριοποιηθούν σε άλλη χώρα της ΕΕ. Έως το τέλος του 2023, οι πολίτες και οι εταιρείες που μετακινούνται μεταξύ των συνόρων της ΕΕ θα είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν ορισμένες διαδικασίες σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, χωρίς να απαιτούνται φυσικά έγγραφα, όπως στην περίπτωση της ταξινόμησης αυτοκινήτου ή της αίτησης συνταξιοδοτικών παροχών²⁹.

Η Επιτροπή αναμένει ειδικότερα από τα κράτη μέλη:

- να διερευνήσουν και να εξαλείψουν τους λόγους της απροθυμίας αποδοχής ψηφιακών πληρωμών και να ενθαρρύνουν τους εμπόρους να δέχονται ψηφιακές πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων των ανέπαφων πληρωμών,
- να αυξήσουν το επίπεδο ψηφιοποίησης των κρατικών πληρωμών, πέραν των πληρωμών που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1724, και
- να εξοπλίσουν τις δημόσιες διοικήσεις, τα νοσοκομεία κ.λπ. με τερματικά αποδοχής ψηφιακών πληρωμών.

²⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1724 για τη δημιουργία ενιαίας ψηφιακής θύρας με σκοπό την παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες, σε διαδικασίες και σε υπηρεσίες υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων.

Βασική δράση:

Το 2022 η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτη σχετικά με το επίπεδο αποδοχής ψηφιακών πληρωμών στην ΕΕ, μεταξύ άλλων από τις ΜΜΕ και τις δημόσιες διοικήσεις, και θα διερευνήσει τους πιθανούς λόγους σε περίπτωση χαμηλού επιπέδου αποδοχής. Κατά περίπτωση, μπορεί να προτείνει νομοθετικά μέτρα.

7. Διατήρηση της διαθεσιμότητας χρήματος από τις κεντρικές τράπεζες

Προσβασιμότητα και αποδοχή μετρητών

Τα μετρητά είναι ένα μέσο πληρωμής το οποίο προσφέρει άμεσο διακανονισμό στο πλαίσιο των διά ζώσης συναλλαγών, χωρίς καμία τεχνική υποδομή. Εξακολουθούν να αποτελούν τη μοναδική μορφή χρημάτων που μπορούν τα άτομα να κατέχουν άμεσα. Υπό την έννοια αυτή, θα πρέπει να παραμείνουν ευρέως προσβάσιμα και αποδεκτά.

Στη ζώνη του ευρώ, τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ αποτελούν το μοναδικό νόμιμο χρήμα σύμφωνα με το άρθρο 128 της ΣΛΕΕ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ. Σε σύσταση της Επιτροπής του 2010 διευκρινίζεται ότι στις περιπτώσεις που υπάρχει υποχρέωση πληρωμής, η ιδιότητα των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος συνεπάγεται τα εξής:

- α) υποχρεωτική αποδοχή από τον δανειστή·
- β) αποδοχή στην ονομαστική αξία· και
- γ) εξοφλητική ενέργεια.

Στη σύσταση αναφέρεται επίσης ότι η αποδοχή τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ ως μέσων πληρωμής στις λιανικές συναλλαγές θα πρέπει να αποτελεί κανόνα και ότι σχετική άρνηση θα πρέπει να είναι δυνατή μόνον όταν δικαιολογείται από λόγους συναφείς με την «αρχή της καλής πίστης» (παραδείγματος χάρη, ο πωλητής δεν έχει ψιλά να επιστρέψει).

Με την πάροδο των ετών, η χρήση μέσων πληρωμής πλην των μετρητών αυξάνεται σταθερά στην Ευρώπη³⁰. Ωστόσο, τα μετρητά παραμένουν το κυρίαρχο μέσο πληρωμής στη ζώνη του ευρώ, όπου εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται για το 78 % του συνόλου των συναλλαγών³¹.

Πίσω από τα στατιστικά στοιχεία για τη χρήση μετρητών υπάρχει ευρύ φάσμα καταστάσεων. Ορισμένες χώρες της ζώνης του ευρώ (Αυστρία, Γερμανία, Ιρλανδία, Σλοβακία και Σλοβενία) δείχνουν έντονη προτίμηση στη χρήση μετρητών. Η Εσθονία και οι Κάτω Χώρες βρίσκονται στο άλλο άκρο του φάσματος, δεδομένου ότι η χρήση μετρητών αντιστοιχεί σε ποσοστό κάτω του 50 % των συναλλαγών στα σημεία πώλησης. Εκτός της ζώνης του ευρώ, η Σουηδία είναι μια χώρα στην οποία η χρήση μετρητών έχει καταγράψει σημαντική

³⁰ Το 2018 ο συνολικός αριθμός των πληρωμών με μέσα πληρωμής πλην των μετρητών στη ζώνη του ευρώ, συμπεριλαμβανομένων όλων των ειδών υπηρεσιών πληρωμών, αυξήθηκε κατά 7,9 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

³¹ <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op201.en.pdf>

μείωση³². Σε όλες τις χώρες της ΕΕ, η πανδημία Covid-19 έχει μειώσει τον αριθμό των συναλλαγών με μετρητά κατά τη διάρκεια των μέτρων εγκλεισμού, ωστόσο η προληπτική κατοχή μετρητών σημείωσε στην πραγματικότητα αισθητή άνοδο σε ορισμένες χώρες³³.

Στην πράξη, η διαθεσιμότητα μετρητών έχει μειωθεί τα τελευταία έτη³⁴. Οι περιπτώσεις μη αποδοχής μετρητών αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου Covid-19, λόγω της δημόσιας ανησυχίας σχετικά με τη μετάδοση του ιού μέσω της επαφής των μετρητών με τα χέρια³⁵, καθώς και λόγω της αυξανόμενης ανάγκης εξ αποστάσεως συναλλαγών που δημιουργήθηκε από τα μέτρα εγκλεισμού, τα οποία ευνόησαν τη στροφή προς τις ψηφιακές πληρωμές.

Παρότι η Επιτροπή προωθεί την καθιέρωση των ψηφιακών πληρωμών για να προσφέρει περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές, θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει την ιδιότητα των μετρητών σε ευρώ ως νόμιμο χρήματος. Γνωρίζει και συμμερίζεται τις ανησυχίες που εξέφρασαν οι ενώσεις καταναλωτών ότι το αυξανόμενο επίπεδο ψηφιοποίησης των υπηρεσιών ενέχει τον απτό κίνδυνο μεγαλύτερου αποκλεισμού των καταναλωτών που δεν έχουν πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες σε σύγκριση με τη σημερινή τους κατάσταση³⁶. Εξακολουθούν να υπάρχουν περίπου 30 εκατομμύρια ενήλικες στην ΕΕ που δεν διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό³⁷.

Για να διαφυλαχθεί η πρόσβαση σε μετρητά και η αποδοχή τους, καθώς και ο χαρακτήρας τους ως νόμιμο χρήματος, η Επιτροπή:

- Υπενθυμίζει ότι, ως νόμιμο χρήμα, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα του ευρώ πρέπει να γίνονται δεκτά από τον δανειστή στην ονομαστική τους αξία σε περίπτωση που υπάρχει υποχρέωση πληρωμής και έχουν εξοφλητική ενέργεια.
- Αναμένει από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την αποδοχή μετρητών και την προσβασιμότητα σε αυτά ως δημόσιο αγαθό, σύμφωνα με το άρθρο 128 της ΣΛΕΕ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ, αναγνωρίζοντας παράλληλα την πιθανή νομιμότητα δεόντως αιτιολογημένων και αναλογικών περιορισμών στη χρήση δυσανάλογων ποσών μετρητών για μεμονωμένες πληρωμές, οι οποίοι ενδέχεται να είναι αναγκαίοι, μεταξύ άλλων, για την πρόληψη του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και συναφών κύριων

³² Σύμφωνα με τη Riksbank, το ποσοστό των ατόμων πλήρωσαν για την πλέον πρόσφατη αγορά τους με μετρητά μειώθηκε από 39 % το 2010 σε 13 % το 2018.

³³ «Central Banks and payments in the digital era», BIS, Ιούνιος 2020, <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2020e3.pdf>

³⁴ Σύμφωνα με τη μελέτη της ΕΚΤ με τίτλο «Use of cash by households in the euro area» (ΕΚΤ, Occasional Paper no 201/Νοέμβριος 2017), κατά μέσο όρο 5-6 % των ερωτηθέντων συμμετεχόντων στη ζώνη του ευρώ ανέφεραν ότι ήταν (πολύ) δύσκολο να βρουν ΑΤΜ ή τράπεζα όταν χρειάστηκε.

³⁵ Όσον αφορά τη μετάδοση του ιού, βλ., για παράδειγμα, <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200428~328d7ca065.el.html>

³⁶ BEUC, «Cash versus cashless: consumers need a right to use cash to use cash», https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-052_cash_versus_cashless.pdf

³⁷ Παγκόσμια Τράπεζα, Global Findex 2017.

αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένης της φοροδιαφυγής³⁸. Ένα μέσο με το οποίο τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να διαφυλάξουν την πρόσβαση σε μετρητά θα μπορούσε να είναι η πρόβλεψη για ελάχιστη κάλυψη με αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ATM), ή ισοδύναμα μέσα πρόσβασης, στην επικράτειά τους.

Βασική δράση:

Στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για το ευρώ ως νόμιμο χρήμα (Euro Legal Tender Expert Group, ELTEG), η Επιτροπή θα καταγράψει τις τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά την αποδοχή και τη διαθεσιμότητα μετρητών εντός της ζώνης του ευρώ σε συνεργασία με την ΕΚΤ, τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και τα δημόσια ταμεία.

Παράλληλα, θα παρακολουθεί στενά τις εργασίες σχετικά με την πρόσβαση σε μετρητά που θα πραγματοποιηθούν υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη τις εργασίες αυτές, καθώς και τις συζητήσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων για το ευρώ ως νόμιμο χρήμα, μπορεί να αποφασίσει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία της αποδοχής και της διαθεσιμότητας μετρητών σε ευρώ στο τέλος του 2021.

Έκδοση ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών και περαιτέρω καινοτομία στον τομέα των πληρωμών

Η μείωση της χρήσης μετρητών, η αυξανόμενη βαρύτητα των λύσεων πληρωμών του ιδιωτικού τομέα και η πιθανή εμφάνιση κερμάτων αναφοράς σε στοιχεία ενεργητικού οδήγησαν τις κεντρικές τράπεζες στη διερεύνηση των δυνατοτήτων έκδοσης ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών (CBDC). Ανάλογα με τον σχεδιασμό τους, τα ψηφιακά νομίσματα κεντρικών τραπεζών λιανικής μπορούν να χρησιμεύσουν τόσο ως ψηφιακό υποκατάστατο των λύσεων πληρωμών με μετρητά και των λύσεων πληρωμών του ιδιωτικού τομέα όσο και ως κινητήρια δύναμη για τη συνέχιση της καινοτομίας στους τομείς των πληρωμών, των χρηματοοικονομικών και του εμπορίου, εξυπηρετώντας περιπτώσεις ειδικής χρήσης στις ολοένα και πιο ψηφιοποιημένες οικονομίες και κοινωνίες μας. Ένα ψηφιακό νόμισμα κεντρικής τράπεζας λιανικής μπορεί επίσης να ενισχύσει τον διεθνή ρόλο του ευρώ και την «ανοικτή στρατηγική αυτονομία» της ΕΕ και να στηρίξει την οικονομική ένταξη. Μπορεί επίσης να συμβάλει στην παροχή ανθεκτικών, ταχείων και μη δαπανηρών πληρωμών, επιτρέποντας παράλληλα την πραγματοποίηση αυτοματοποιημένων και υπό όρους πληρωμών.

Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, η Επιτροπή στηρίζει τις εργασίες των κεντρικών τραπεζών (ιδίως της ΕΚΤ), οι οποίες εξετάζουν το ενδεχόμενο έκδοσης ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών λιανικής διαθέσιμων στο ευρύ κοινό (νοικοκυριά και επιχειρήσεις), διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ιδιότητα των μετρητών σε ευρώ ως νομίμου χρήματος. Οι εργασίες αυτές συμπληρώνουν το κανονιστικό πλαίσιο που προτείνει η Επιτροπή για τα κέρματα αναφοράς σε στοιχεία ενεργητικού τα οποία χρησιμοποιούνται για σκοπούς πληρωμών.

³⁸ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. την έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τους περιορισμούς στις πληρωμές με μετρητά [COM(2018) 483 final].

Απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για την εκτίμηση των δυνητικών επιπτώσεων της έκδοσης ψηφιακών νομισμάτων κεντρικών τραπεζών στη νομισματική πολιτική, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τον ανταγωνισμό, καθώς και για την αποφυγή αδικαιολόγητης αποδιαμεσολάβησης. Σε στενό συντονισμό με την ΕΚΤ, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εργάζεται για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Βασική δράση:

Για να στηρίξει την έκδοση ψηφιακού νομίσματος κεντρικής τράπεζας για το ευρώ, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με την ΕΚΤ για τους στόχους και τις επιλογές πολιτικής, καθώς και για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου συμπληρωματικότητας μεταξύ των λύσεων πληρωμών που αναπτύσσονται από τον ιδιωτικό τομέα και της απαραίτητης παρέμβασης των δημόσιων αρχών.

B. Πυλώνας 2: Καινοτόμες και ανταγωνιστικές αγορές πληρωμών λιανικής

1. Πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD2)

Η αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD2) κατέστησε δυνατή την εμφάνιση νέων επιχειρηματικών μοντέλων που βασίζονται στην ανταλλαγή δεδομένων λογαριασμών πληρωμών («Ανοικτή τραπεζική»), όπως οι υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμών (PIS) και οι υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού (AIS). Βελτίωσε επίσης το γενικό επίπεδο ασφάλειας των πράξεων πληρωμών μέσω της εφαρμογής αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας πελάτη (SCA). Η οδηγία PSD2 αποτελεί πλέον παγκόσμιο σημείο αναφοράς όσον αφορά την ανοικτή τραπεζική και τις ασφαλείς συναλλαγές.

Κατόπιν της έκδοσης της οδηγίας PSD2, περισσότερες από 400 μη τραπεζικές οντότητες — τρίτοι πάροχοι— έχουν πλέον την άδεια να παρέχουν είτε υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμών είτε υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού, ενώ αυξάνεται ολοένα και περισσότερο ο αριθμός των τραπεζών που προσφέρουν οι ίδιες υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού και υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμών. Ωστόσο, οι υψηλές δυνατότητες της ανοικτής τραπεζικής παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες. Παρά την παρέλευση δύο ετών από την έναρξη ισχύος της, η οδηγία δεν έχει αποφέρει ακόμη πλήρη αποτελέσματα. Η αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη —ιδίως στο ηλεκτρονικό εμπόριο— δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη πλήρως, σε μεγάλο βαθμό λόγω της καθυστερημένης ή ανεπαρκούς ετοιμότητας της αγοράς. Η υιοθέτηση ρυθμιζόμενων υπηρεσιών βασιζόμενων στην πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών από τρίτους παρόχους, που αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της οδηγίας PSD2, εξακολουθεί να εγείρει προκλήσεις για τις ρυθμιστικές αρχές και τους ενδιαφερομένους. Η ύπαρξη πολλών διαφορετικών προτύπων διεπαφής προγραμματισμού εφαρμογών (API), τα οποία είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματική και ασφαλή πρόσβαση σε δεδομένα λογαριασμών πληρωμών, καθώς και η ύπαρξη διαφορετικών επιπέδων λειτουργικών δυνατοτήτων των API, έχει δημιουργήσει προκλήσεις για τους τρίτους παρόχους, ιδίως για εκείνους που δραστηριοποιούνταν ήδη στον τομέα πριν από τη θέσπιση της οδηγίας PSD2. Οι εν λόγω τρίτοι πάροχοι έπρεπε να ενσωματώσουν και να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους στις διάφορες τεχνικές προδιαγραφές και στις διαδρομές των πελατών για την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών.

Λόγω του μεγέθους και της πολυπλοκότητας της μετάβασης που απαιτείται βάσει της οδηγίας PSD2, αυτές οι αρχικές προκλήσεις έπρεπε να είναι αναμενόμενες. Η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA) και οι εθνικές αρμόδιες αρχές εργάζονται σκληρά για την αντιμετώπιση και την υπέρβαση των προκλήσεων αυτών. Έχουν παρασχεθεί σημαντικές διευκρινίσεις μέσω 100 και πλέον απαντήσεων που δόθηκαν σε ερωτήσεις και απαντήσεις που υπέβαλαν εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι, κατευθυντήριων γραμμών της EBA³⁹, γνωμοδοτήσεων της EBA⁴⁰, αποσαφηνίσεων που παρασχέθηκαν κατόπιν σχετικών αιτημάτων μελών της ομάδας εργασίας της EBA για τις διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών⁴¹, καθώς και μέσω πολυάριθμων συνεδριάσεων, στο πλαίσιο των οποίων η Επιτροπή επιδίωξε να αποσαφηνίσει και να διευκολύνει τον διάλογο μεταξύ διαφόρων κοινοτήτων⁴².

Η Επιτροπή επαναβεβαιώνει την ισχυρή της πεποίθηση όσον αφορά τις δυνατότητες της ανοικτής τραπεζικής και είναι αποφασισμένη να διασφαλίσει την πλήρη επιτυχία της οδηγίας PSD2. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με την EBA για την εξασφάλιση της άρσης των παράνομων εμποδίων στις υπηρεσίες των τρίτων παρόχων, καθώς και για την προώθηση της διεξαγωγής εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων. Ειδικότερα, θα υποστηρίξει την ολοκλήρωση των εργασιών για ένα «σύστημα πρόσβασης στις διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών του SEPA», οι οποίες ξεκίνησαν το 2019 υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ.

Περαιτέρω, η πείρα που αποκτήθηκε από την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας PSD2 θα τροφοδοτήσει τις εργασίες της Επιτροπής για τη δημιουργία ενός ευρύτερου πλαισίου ανοικτής χρηματοδότησης, όπως προβλέπεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα.

Βασική δράση:

Στο τέλος του 2021 η Επιτροπή θα ξεκινήσει τη συνολική επανεξέταση της εφαρμογής και των επιπτώσεων της οδηγίας PSD2.

Βασιζόμενη στην πείρα που έχει αποκτηθεί από την οδηγία PSD2, και όπως ανακοίνωσε στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, σχεδιάζει να παρουσιάσει

³⁹ Για παράδειγμα, βλ. τις κατευθυντήριες γραμμές της EBA σχετικά με την εξαίρεση από τον εφεδρικό μηχανισμό βάσει των ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων για την αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη και την κοινή και ασφαλή επικοινωνία («EBA Guidelines on the exemption from the fall back mechanism under the RTS on SCA and CSC»): <https://eba.europa.eu/eba-publishes-final-guidelines-on-the-exemption-from-the-fall-back-mechanism-under-the-rts-on-sca-and-csc>

⁴⁰ Π.χ. η γνωμοδότηση της EBA σχετικά με τα εμπόδια στην παροχή υπηρεσιών από τρίτους παρόχους δυνάμει της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών («EBA Opinion on obstacles to the provision of third party provider services under the Payment Services Directive»): <https://eba.europa.eu/eba-publishes-opinion-obstacles-provision-third-party-provider-services-under-payment-services>

⁴¹ Βλ. <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/eba-working-group-on-apis-under-psd2>

⁴² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/19072_6-joint-statement-psd2_en.pdf

2. Διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας για τις πληρωμές λιανικής στην Ευρώπη

Η οδηγία PSD2 επιβάλλει σε όλους τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών την υποχρέωση εφαρμογής της αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη κάθε φορά που ένας χρήστης διενεργεί την έναρξη μιας ηλεκτρονικής πληρωμής ή έχει πρόσβαση στην διαδικτυακή τραπεζική διεπαφή τους. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών σε ολόκληρη την ΕΕ έχουν αναπτύξει λύσεις εξακρίβωσης ταυτότητας οι οποίες βασίζονται στη χρήση δύο ή περισσότερων στοιχείων που υπάγονται στις κατηγορίες «γνώσεις» (κάτι που γνωρίζει μόνο ο χρήστης), «κατοχή» (κάτι που κατέχει μόνο ο χρήστης) και «μοναδικό φυσικό χαρακτηριστικό χρήστη» (κάτι που είναι ο χρήστης, π.χ. βιομετρικά στοιχεία).

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, η αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη πρέπει να αποτελεί τον κανόνα κατά την πραγματοποίηση διαδικτυακής πληρωμής, π.χ. στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου ή των διαδικτυακών κρατήσεων ταξιδιών. Οι λύσεις εξακρίβωσης ταυτότητας τις οποίες εφαρμόζουν οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών και οι οποίες συμμορφώνονται με την αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη πρέπει να παρέχουν στους χρήστες απρόσκοπτη και προσβάσιμη εμπειρία στην διαδικτυακή πρόσβαση των λογαριασμών πληρωμών και να διευκολύνουν την ολοκλήρωση των συναλλαγών. Θα πρέπει να βασίζονται στους πλέον ασφαλείς παράγοντες εξακρίβωσης ταυτότητας, χωρίς τη χρήση, όπου είναι δυνατόν, διαβιβάσιμων στοιχείων (π.χ. στατικών κωδικών πρόσβασης) και παλαιότερων τεχνολογιών και διαύλων επικοινωνίας που είναι επιρρεπείς σε επιθέσεις (π.χ. γραπτά μηνύματα SMS).

Λαμβανομένης υπόψη της εμφάνισης νέων μορφών απάτης, η αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη ενδεχομένως δεν αρκεί, αυτή καθαυτή, για τη διασφάλιση της πλήρους προστασίας των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να βρίσκονται πάντα στην αιχμή του εντοπισμού και της πρόληψης της απάτης. Αναγνωρίζεται ευρέως ότι η οδηγία PSD2 έχει παράσχει στην ΕΕ και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ τη δυνατότητα να διαδραματίζουν ηγετικό ρόλο παγκοσμίως από πλευράς λειτουργικού κινδύνου, ασφάλειας ΤΠ και αναφοράς σημαντικών περιστατικών, εν μέρει χάρη στις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών⁴³.

Όσον αφορά τις πληρωμές που ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο απάτης, η Επιτροπή θα διερευνήσει αν η απαίτηση αντιστοίχισης μεταξύ του ονόματος του δικαιούχου και του κωδικού IBAN μπορεί να είναι αποτελεσματική για την πρόληψη περιπτώσεων απάτης, όπως η «κοινωνική μηχανική», στο πλαίσιο της οποίας τα άτομα χειραγωγούνται για την εκτέλεση ενεργειών ή τη δημοσιοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών.

⁴³ <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/guidelines-on-major-incidents-reporting-under-psd2>

Για την αντιμετώπιση του ηλεκτρονικού «ψαρέματος» (phishing), η υιοθέτηση διεθνώς αναγνωρισμένων ελέγχων, όπως ο έλεγχος ταυτότητας μηνυμάτων, αναφοράς και συμμόρφωσης με βάση τον τομέα (Domain-based Message Authentication, Reporting and Conformance, DMARC), είναι καίριας σημασίας για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών της ΕΕ⁴⁴.

Ενώ η προστασία των χρηστών από την απάτη στον τομέα των πληρωμών είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης στα συστήματα πληρωμών και στις ψηφιακές πληρωμές γενικότερα, είναι εξίσου σημαντικό οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την προστασία τους από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, καθώς και από κάθε άλλο ανθρωπογενή και φυσικό κίνδυνο.

Είναι εξίσου σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι μέθοδοι εξακρίβωσης ταυτότητας τις οποίες επιλέγουν οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών που βασίζονται αποκλειστικά σε προηγμένες τεχνολογικές συσκευές δεν οδηγούν στον αποκλεισμό κατηγοριών πελατών, όπως τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

Βασικές δράσεις:

Σε στενό συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η Επιτροπή θα παρακολουθεί προσεκτικά την εφαρμογή των απαιτήσεων αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη.

Κατά την επανεξέταση της οδηγίας PSD2, θα προβεί σε απολογισμό των επιπτώσεων της αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη στο επίπεδο της απάτης στον τομέα των πληρωμών στην ΕΕ και θα διερευνήσει αν θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο λήψης πρόσθετων μέτρων για την αντιμετώπιση νέων μορφών απάτης, ιδίως όσον αφορά τις άμεσες πληρωμές.

Παράλληλα με τη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, η Επιτροπή προτείνει επίσης τη θέσπιση κανονισμού σχετικά με την ψηφιακή επιχειρησιακή ανθεκτικότητα για τους χρηματοπιστωτικούς τομείς σε ολόκληρη την Ένωση, με σκοπό την ενίσχυση της διαχείρισης κινδύνων ΤΠΕ διαφόρων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών. Η πρωτοβουλία αυτή συνάδει με την οδηγία για τις ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας⁴⁵.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών για την άντληση διδαγμάτων από την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΒΑ σχετικά με τη διαχείριση κινδύνου ΤΠΕ και ασφάλειας, οι οποίες ισχύουν από τον Ιούνιο του 2020.

3. Ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών

Σκοπός του κεκτημένου στον τομέα των πληρωμών λιανικής είναι να διασφαλιστεί ότι οι χρήστες υπηρεσιών πληρωμών της ΕΕ απολαμβάνουν διαφάνεια και ασφάλεια κατά την

⁴⁴ Βλ. <https://dmarc.org/>. Ο έλεγχος DMARC αποτελεί έναν τρόπο με τον οποίο οι αποστολείς και οι παραλήπτες μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορούν να διαπιστώνουν ευκολότερα αν ένα συγκεκριμένο μήνυμα προέρχεται πράγματι από τον αποστολέα και σε τι είδους ενέργειες πρέπει να προβαίνουν σε αντίθετη περίπτωση.

⁴⁵ Η οποία βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο επανεξέτασης προκειμένου να ενισχυθεί η προστασία και η ανθεκτικότητα των υποδομών ζωτικής σημασίας έναντι απειλών που δεν συνδέονται με τον κυβερνοχώρο.

εκτέλεση ψηφιακών πληρωμών. Ωστόσο, η αγορά πληρωμών εξακολουθεί να εξελίσσεται ραγδαία και ενδέχεται να απαιτηθούν στο μέλλον περαιτέρω διασφαλίσεις για την προστασία των καταναλωτών.

Επιπλέον των πρωτοβουλιών που εξαγγέλλονται στην παρούσα ανακοίνωση, και οι οποίες θα βελτιώσουν την προστασία των καταναλωτών στον τομέα των πληρωμών, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αυξημένη χρήση των ψηφιακών πληρωμών προϋποθέτει περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με τη διαφάνεια των πληρωμών, καθώς και σχετικά με τα χαρακτηριστικά των ολοένα δημοφιλέστερων τύπων πληρωμών, όπως είναι οι ανέπαφες πληρωμές.

Ανέπαφες πληρωμές

Με την εκδήλωση της κρίσης της νόσου Covid-19, κατόπιν της σύστασης της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών⁴⁶, οι τράπεζες και οι κοινότητες πληρωμών στις περισσότερες χώρες της ΕΕ αύξησαν τη μέγιστη αξία για τις ανέπαφες πληρωμές στο όριο των 50 EUR σύμφωνα με τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα της οδηγίας PSD2⁴⁷. Κατόπιν τούτου, ο αριθμός των ανέπαφων πληρωμών αυξήθηκε σημαντικά.

Λαμβανομένου υπόψη ότι οι καταναλωτές κάνουν πλέον μεγαλύτερη χρήση των ανέπαφων πληρωμών, κυρίως για λόγους υγείας, είναι πιθανόν ότι η συνήθεια αυτή θα διατηρηθεί και στο μέλλον. Η εξέλιξη αυτή θα ήταν θετική. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν θεωρεί σκόπιμο, τουλάχιστον στο παρόν στάδιο, να αυξήσει τα νόμιμα μέγιστα (ανά συναλλαγή και σωρευτικά) ποσά των ανέπαφων πληρωμών χωρίς αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη. Ελλείψει αυστηρής εξακρίβωσης ταυτότητας πελάτη, υπάρχει κίνδυνος η αύξηση των ανέπαφων πληρωμών να συνοδευτεί από παράλληλη αύξηση των περιπτώσεων απάτης. Ως εκ τούτου, οι επιπτώσεις τυχόν αύξησης των ορίων θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προσεκτικής εκτίμησης πριν από τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης.

Βασική δράση

Κατά την επανεξέταση της οδηγίας PSD2, η Επιτροπή, σε στενό συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, θα επανεξετάσει τα υφιστάμενα νομικά όρια για τις ανέπαφες πληρωμές, με σκοπό την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της εύχρηστης εφαρμογής τους και των κινδύνων απάτης.

Στο μεταξύ, η Επιτροπή θα εξετάσει, τόσο με τα ενδιαφερόμενα μέρη όσο και με τα κράτη μέλη, τους τεχνικούς όρους που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα καθορισμού του δικού τους ατομικού ορίου ανέπαφων πληρωμών (με την επιφύλαξη του μέγιστου ορίου των 50 EUR). Η μοναδική επιλογή που έχουν επί του παρόντος στη διάθεσή τους οι περισσότεροι καταναλωτές είναι η ενεργοποίηση ή η απενεργοποίηση των ανέπαφων πληρωμών. Δεδομένου ότι δεν προβλέπεται αυστηρή

⁴⁶ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

⁴⁷ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2018/389 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 2017, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα για την αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη και τα κοινά και ασφαλή ανοικτά πρότυπα επικοινωνίας.

εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη για τις ανέπαφες πληρωμές, οι καταναλωτές προστατεύονται σε κάθε περίπτωση για ολόκληρο το ποσό.

Ενίσχυση της διαφάνειας των καταστάσεων συναλλαγών

Δεδομένου ότι η αλυσίδα πληρωμών των παραγόντων που συμμετέχουν σε μια μόνη συναλλαγή καθίσταται πιο χρονοβόρα και πολύπλοκη, οι χρήστες υπηρεσιών πληρωμών ενδέχεται να δυσκολεύονται ολοένα και περισσότερο να εντοπίσουν σε ποιον, πού και πότε πραγματοποίησαν μια πληρωμή. Η δυσκολία αυτή μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση, π.χ. όταν το όνομα και ο τόπος του δικαιούχου πληρωμής στην κατάσταση συναλλαγής δεν είναι η εμπορική επωνυμία της εταιρείας. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να δυσχεράνει τον εντοπισμό δόλιων συναλλαγών από τους καταναλωτές.

Το Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ ασχολείται επί του παρόντος με το ζήτημα αυτό ώστε να προσδιορίσει λύσεις που εξασφαλίζουν στους χρήστες τη δυνατότητα ευκολότερης παρακολούθησης των συναλλαγών τους.

Η Επιτροπή υποστηρίζει τις σε εξέλιξη εργασίες του Συμβουλίου Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ όσον αφορά την ενίσχυση της διαφάνειας για τους χρήστες πληρωμών λιανικής και θα λάβει υπόψη της, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, τυχόν συστάσεις που διατυπώνει το Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε Ευρώ στον τομέα αυτόν.

4. Ανθεκτική στον χρόνο εποπτεία και επίβλεψη του οικοσυστήματος πληρωμών

Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, το χρηματοπιστωτικό οικοσύστημα καθίσταται ολοένα και πιο πολύπλοκο, με αυξημένο κατακερματισμό της αξιακής αλυσίδας. Η αλυσίδα πληρωμών περιλαμβάνει πολλούς παράγοντες (ορισμένοι από τους οποίους είναι ρυθμιζόμενοι, ενώ άλλοι όχι) και αυξανόμενα επίπεδα πολυπλοκότητας και αλληλεξάρτησης. Μολονότι η κανονιστική ρύθμιση πρέπει να εγγυάται ισότιμους όρους ανταγωνισμού, να προάγει τον θεμιτό ανταγωνισμό και τους χαμηλούς φραγμούς στην είσοδο και να προωθεί την καινοτομία, πρέπει να σέβεται παράλληλα τα δικαιώματα των χρηστών και να προστατεύει το συνολικό οικοσύστημα από χρηματοοικονομικούς και λειτουργικούς κινδύνους. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, το ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να είναι άρτια ισορροπημένο.

Σε αντίθεση με την εφαρμογή της οδηγίας PSD2, η οποία βρίσκεται ακόμη στα σπάργαλα, η οδηγία για το ηλεκτρονικό χρήμα (OHX2)⁴⁸ ισχύει επί δέκα και πλέον έτη και, ως εκ τούτου, έχει αποκτηθεί επαρκής πείρα για την άντληση διδαγμάτων από την εφαρμογή της. Μετά την έκδοση της οδηγίας PSD2, τα δύο συστήματα συνέκλιναν, αλλά παρέμειναν χωριστά. Οι διαφορές μεταξύ των υπηρεσιών που παρέχουν τα ιδρύματα πληρωμών και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν φαίνεται να δικαιολογούν πλέον την ύπαρξη διαφορετικού συστήματος αδειοδότησης και εποπτείας και θα μπορούσαν, συνεπώς, να ενταχθούν σε ενιαίο πλαίσιο. Λαμβανομένου υπόψη ότι τα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής της οδηγίας PSD2 και της OHX2 εξαιρούν ορισμένες υπηρεσίες και ορισμένα μέσα, είναι επίσης σημαντικό να

---

⁴⁸ Οδηγία 2009/110/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ (ΕΕ L 267 της 10.10.2009, σ. 7).

διασφαλιστεί ότι τυχόν εξαιρέσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις χαμηλού κινδύνου εξακολουθούν να είναι δικαιολογημένες.

Ανάγκη διασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών

Σε έναν κόσμο στον οποίο κυριαρχούν ολοένα και περισσότερο οι ψηφιακές πλατφόρμες, οι μεγάλοι πάροχοι τεχνολογίας αξιοποιούν την τεράστια πελατειακή τους βάση για να προσφέρουν λύσεις προσκηνίου στους τελικούς χρήστες. Η είσοδός τους στα χρηματοοικονομικά μπορεί να εδραιώσει τα αποτελέσματα δικτύου και την ισχύ τους στην αγορά. Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, έχουν προκύψει διάφορες πρωτοβουλίες στις οποίες συμμετέχουν πάροχοι υπηρεσιών κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούν τεχνολογίες καταμεμημένου καθολικού. Οι εν λόγω παράγοντες μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών που ανταγωνίζονται τις αντίστοιχες υπηρεσίες τις οποίες προσφέρουν ρυθμιζόμενοι παράγοντες (π.χ. πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, συστήματα πληρωμών και καθεστώτα πληρωμών). Επομένως, πρέπει να ρυθμίζονται στην ίδια βάση ώστε να εξασφαλίζονται απολύτως ισότιμοι όροι ανταγωνισμού («ίδια επιχείρηση, ίδιοι κίνδυνοι, ίδιοι κανόνες»). Από τη μία πλευρά, μπορούν να διευρύνουν το φάσμα των διαθέσιμων υπηρεσιών πληρωμών και να συμβάλουν στην εδραίωση μιας καινοτόμου αγοράς. Από την άλλη πλευρά, εάν δεν τελούν υπό κατάλληλη ρύθμιση, εποπτεία ή επίβλεψη, ενδέχεται να συνιστούν απειλή για τη νομισματική κυριαρχία και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Επί σειρά ετών, τα προβλήματα ανταγωνισμού που παρατηρούνταν στον τομέα των πληρωμών αφορούσαν την πρόσβαση σε δεδομένα και τις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών, καθώς και τους αυξημένους κινδύνους αποκλεισμού και κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Κίνδυνοι αυτού του είδους ενδέχεται να αυξηθούν περαιτέρω μέσω της ψηφιοποίησης. Για παράδειγμα, οι νεοεμφανιζόμενες ψηφιακές πλατφόρμες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μπορεί να αποκτήσουν ταχύτατα δεσπόζουσα θέση ή ισχύ στην αγορά. Οι μεγάλοι πάροχοι τεχνολογίας μπορούν να χρησιμοποιούν τα δεδομένα των πελατών τους και τα πλεονεκτήματα δικτύου για να εισέλθουν στον τομέα των πληρωμών, αξιοποιώντας την ισχύ τους στην αγορά από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή τις υπηρεσίες αναζήτησης. Στο πλαίσιο της επιβολής της πολιτικής ανταγωνισμού στις ψηφιακές αγορές, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τις ψηφιακές εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και εφαρμόζει το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ, όπου απαιτείται, για την προώθηση του ανταγωνισμού και την πρόληψη των φραγμών εισόδου στις εν λόγω αγορές.

Εποπτεία και επίβλεψη του οικοσυστήματος πληρωμών

Η εποπτεία και η επίβλεψη των σχετικών παραγόντων στην αλυσίδα πληρωμών καθίσταται ολοένα και πιο πολύπλοκη, λαμβανομένης υπόψη της εμφάνισης πολλών νέων επιχειρηματικών μοντέλων και ομιλικών δομών. Οι δυνητικές επιπτώσεις στην εποπτεία έγιναν εμφανείς σε πρόσφατη υπόθεση που αφορούσε εταιρεία τεχνολογίας η οποία παρείχε υπηρεσίες σχετικές με τις πληρωμές.

Οι όμιλοι ετερογενών δραστηριοτήτων στον τομέα των πληρωμών ενδέχεται να περιλαμβάνουν τόσο ρυθμιζόμενες όσο και μη ρυθμιζόμενες οντότητες. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μη ρυθμιζόμενες οντότητες οι οποίες παρέχουν τεχνικές υπηρεσίες για την

υποστήριξη ορισμένων θυγατρικών του ομίλου θα μπορούσαν να έχουν δυνητικά δευτερογενείς επιπτώσεις. Από την πρόσφατη εμπειρία έχει καταδειχθεί ότι η πτώχευση μη ρυθμιζόμενης οντότητας μπορεί να έχει απτές συνέπειες για άλλες ρυθμιζόμενες θυγατρικές (π.χ. πάγωμα των υπηρεσιών των ιδρυμάτων από την εθνική αρμόδια αρχή).

Η οδηγία PSD2 δεν καλύπτει επί του παρόντος υπηρεσίες που παρέχονται από «παρόχους τεχνικών υπηρεσιών» οι οποίοι υποστηρίζουν την παροχή υπηρεσιών πληρωμών χωρίς να έχουν οποιαδήποτε στιγμή στην κατοχή τους χρηματικά ποσά⁴⁹. Δεδομένου ότι οι υπηρεσίες πληρωμών βασίζονται ολοένα και περισσότερο στην παροχή βοηθητικών υπηρεσιών από συμφωνίες εξωτερικής ανάθεσης ή για συμφωνίες εξωτερικής ανάθεσης με μη ρυθμιζόμενες οντότητες, η Επιτροπή κρίνει ότι είναι απολύτως αναγκαίο, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, να αξιολογηθεί αν είναι σκόπιμη η ένταξη ορισμένων από τις εν λόγω υπηρεσίες ή από τους αντίστοιχους παρόχους στο ρυθμιζόμενο πλαίσιο, καθώς και η υπαγωγή τους σε καθεστώς εποπτείας⁵⁰.

Οι παράγοντες της αλυσίδας πληρωμών ενδέχεται να τελούν υπό την εποπτεία ή υπό την επίβλεψη διαφόρων οντοτήτων. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην επίβλεψη των συστημάτων, των καθεστώτων, των μέσων πληρωμών και των οικείων παρόχων πληρωμών. Ο ρόλος αυτός συμπληρώνει τον ρόλο των εθνικών και ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών στο πλαίσιο της εποπτείας των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών. Είναι σημαντικό τα πλαίσια εποπτείας και επίβλεψης να είναι συνεκτικά διαρθρωμένα, λαμβανομένων υπόψη των σχέσεων εξάρτησης μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, των συστημάτων πληρωμών και των καθεστώτων πληρωμών.

Βασικές δράσεις:

Για την κατάλληλη αντιμετώπιση των δυνητικών κινδύνων που ενέχουν οι μη ρυθμιζόμενες υπηρεσίες, τη διασφάλιση μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των διαφόρων νομοθετικών πράξεων σχετικά με τις πληρωμές λιανικής, καθώς και για την προώθηση της στιβαρής εποπτείας και επίβλεψης, η Επιτροπή:

- **στο πλαίσιο της διαδικασίας επανεξέτασης της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD2), θα αξιολογήσει τυχόν νέους κινδύνους που απορρέουν από μη ρυθμιζόμενες υπηρεσίες, ιδίως τεχνικές υπηρεσίες που είναι βοηθητικές της παροχής ρυθμιζόμενων υπηρεσιών πληρωμών ή υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, και θα εκτιμήσει αν και με ποιον τρόπο οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να μετριαστούν καλύτερα, μεταξύ άλλων με την υπαγωγή των παρόχων βοηθητικών υπηρεσιών ή των οντοτήτων εξωτερικής ανάθεσης σε καθεστώς άμεσης εποπτείας. Ο στόχος αυτός θα μπορούσε να επιτευχθεί με την υπαγωγή ορισμένων δραστηριοτήτων στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας PSD2, όπου αυτό δικαιολογείται. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει επίσης την επάρκεια των εξαιρέσεων που απαριθμούνται στην οδηγία PSD2 και θα αξιολογήσει την ανάγκη αλλαγών**

⁴⁹ Άρθρο 3 στοιχείο ι).

⁵⁰ Κατά την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΒΑ σχετικά με την εξωτερική ανάθεση (EBA/GL/2019/02), οι οποίες ισχύουν για όλους τους ρυθμιζόμενους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών.

στις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας, λειτουργίας και προστασίας των καταναλωτών·

- στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, θα ευθυγραμμίσει τα πλαίσια της οδηγίας PSD2 και της οδηγίας για το ηλεκτρονικό χρήμα (OHX2), συμπεριλαμβάνοντας στην οδηγία PSD2 την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος ως υπηρεσία πληρωμών·
- στην πρόταση κανονισμού για τις αγορές κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων, θα προβλέψει την υπαγωγή των εκδοτών κερμάτων ηλεκτρονικού χρήματος σε πρόσθετες διατάξεις που συμπληρώνουν την OHX2.
- όπου κρίνεται αναγκαίο, θα εξασφαλίσει κατάλληλες διασυνδέσεις μεταξύ της εποπτείας των υπηρεσιών πληρωμών και της επίβλεψης των συστημάτων, των καθεστώτων και των μέσων πληρωμών.

Γ. Πυλώνας 3: Αποτελεσματικά και διαλειτουργικά συστήματα πληρωμών λιανικής και άλλες υποδομές υποστήριξης

1. Διαλειτουργικά συστήματα πληρωμών και διαλειτουργικές υποδομές

Δεν είναι προσβάσιμοι και σε διασυνοριακό επίπεδο όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών που έχουν προσχωρήσει στο σύστημα άμεσης μεταφοράς πίστωσης SEPA (SCT Inst.) και είναι προσβάσιμοι σε εγχώριο επίπεδο. Η κατάσταση αυτή συνιστά παραβίαση τόσο των κανόνων του συστήματος SCT Inst. όσο και του άρθρου 3 παράγραφος 1 του κανονισμού SEPA. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην έλλειψη διαλειτουργικότητας μεταξύ των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να συνδέονται με διάφορους (εθνικούς και/ή ευρωπαϊκούς) μηχανισμούς εκκαθάρισης και διακανονισμού και να δημιουργούν και να παρακολουθούν πολλαπλές δεξαμενές ρευστότητας. Η κατάσταση αυτή δεν είναι ούτε ιδανική ούτε αποτελεσματική, διότι ακόμη και με την εξασφάλιση πολλαπλών συνδέσεων, δεν μπορούν να επιτύχουν πλήρη, πανευρωπαϊκή προσβασιμότητα για το σύστημα SCT Inst. Επιπλέον, πρόκειται για δαπανηρή κατάσταση λόγω της κατανομής της ρευστότητας μεταξύ των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού.

Κατά συνέπεια, οι φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων πληρωμών λιανικής θα πρέπει να εξασφαλίζουν αποτελεσματική διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων. Το 2019 η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι, ελλείψει ικανοποιητικών ιδιωτικών λύσεων για τα ζητήματα διαλειτουργικότητας, το Ευρωσύστημα θα εξετάσει πιθανές κατάλληλες λύσεις⁵¹. Στις 24 Ιουλίου 2020 ανακοίνωσε την απόφασή της να θέσει σε εφαρμογή μέτρα για τη διασφάλιση της πανευρωπαϊκής εμβέλειας των άμεσων πληρωμών σε ευρώ έως το τέλος του 2021⁵². Ως εκ τούτου, όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών που έχουν προσχωρήσει στο σύστημα SCT Inst. και είναι προσβάσιμοι μέσω του συστήματος TARGET2⁵³ θα πρέπει να

⁵¹ Ομιλία του κ. B. Coeuré της 29ης Νοεμβρίου 2019.

<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191126~5230672c11.en.html>

⁵² <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews200724.en.html>

⁵³ Το TARGET2 είναι το σύστημα διακανονισμού σε συνεχή χρόνο (ΣΔΣΧ) που ανήκει στο Ευρωσύστημα, το οποίο και το διαχειρίζεται.

καταστούν επίσης προσβάσιμοι μέσω ενός λογαριασμού ρευστότητας χρήματος κεντρικής τράπεζας του συστήματος άμεσων πληρωμών TARGET (TARGET Instant Payment System, TIPS)⁵⁴, είτε ως συμμετέχοντες είτε ως προσβάσιμη οντότητα (δηλαδή μέσω του λογαριασμού άλλου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος είναι συμμετέχων).

Η Επιτροπή τάσσεται πλήρως υπέρ των εν λόγω προτεινόμενων μέτρων, τα οποία είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των άμεσων πληρωμών σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, για τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών με τις διατάξεις του κανονισμού SEPA, την άρση των παγίδων ρευστότητας και την παροχή οφελών σε όλους τους μηχανισμούς εκκαθάρισης και διακανονισμού που ανταγωνίζονται στην παροχή υπηρεσιών άμεσων πληρωμών, οι οποίοι δεν θα χρειάζεται πλέον να εξαρτώνται από τη σύναψη διμερών συμφωνιών για τη δημιουργία συνδέσεων.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επέκταση της διαθεσιμότητας των εν λόγω διασυνοριακών υποδομών από το ευρώ και σε άλλα νομίσματα της ΕΕ είναι σημαντική για την εξασφάλιση άμεσων πληρωμών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, αναμένει ότι η πρώτη συμφωνία συνεργασίας που θα παρέχει τη δυνατότητα διακανονισμού άμεσων πληρωμών σε νομίσματα εκτός του ευρώ (σουηδική κορώνα) μέσω του συστήματος άμεσων πληρωμών TARGET, η οποία συνήφθη στις 3 Απριλίου 2020, θα προετοιμάσει το έδαφος για την εξεύρεση λύσεων που θα διευκολύνουν τις άμεσες πληρωμές με διαφορετικά νομίσματα.

2. Ένα ανοικτό και προσβάσιμο οικοσύστημα πληρωμών

Η πρόσβαση σε συστήματα πληρωμών είναι καίριας σημασίας για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και την καινοτομία στην αγορά των συστημάτων πληρωμών. Δεδομένου ότι τα ιδρύματα πληρωμών και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος ανταγωνίζονται με τις τράπεζες στον τομέα της παροχής υπηρεσιών πληρωμών και συμβάλλουν στην καινοτομία στην αγορά πληρωμών, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι όλοι οι παράγοντες έχουν δίκαιη, ανοικτή και διαφανή πρόσβαση στα συστήματα πληρωμών.

Μολονότι η αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD2) επιβάλλει την υποχρέωση αντικειμενικής και χωρίς διακρίσεις πρόσβασης σε συστήματα πληρωμών για τους εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, η οδηγία σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού (ΟΑΔ)⁵⁵ καθιστά δυνατή την πρόσβαση αυτή υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένα προβλεπόμενα από τον νόμο κριτήρια. Η διάταξη αυτή δεν επέτρεπε στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και στα ιδρύματα πληρωμών να αποκτούν άμεση πρόσβαση στα συστήματα πληρωμών που ορίζονται στο πλαίσιο της ΟΑΔ.

Η οδηγία PSD2 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι οι άμεσοι συμμετέχοντες (δηλαδή κυρίως τράπεζες) σε σύστημα πληρωμών που ορίζεται βάσει της ΟΑΔ επιτρέπουν την έμμεση πρόσβαση μη τραπεζικών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών με αντικειμενικό, αναλογικό και αμερόληπτο τρόπο. Ωστόσο, η έμμεση πρόσβαση μέσω

---

⁵⁴ Το σύστημα διακανονισμού άμεσων πληρωμών TARGET (TARGET Instant Payment Settlement — TIPS) είναι υπηρεσία υποδομών της αγοράς που δρομολογήθηκε από το Ευρωσύστημα τον Νοέμβριο του 2018. Δίνει τη δυνατότητα στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να προσφέρουν μεταφορές χρηματικών ποσών στους πελάτες τους σε πραγματικό χρόνο και σε εικοσιτετράωρη βάση, κάθε ημέρα του έτους.

⁵⁵ Οδηγία 98/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 1998, σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων.

τραπεζών ενδέχεται να μην αποτελεί τη βέλτιστη επιλογή για πολλούς μη τραπεζικούς παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, διότι με τον τρόπο αυτόν εξαρτώνται από τις εν λόγω τράπεζες.

Η Επιτροπή γνωρίζει ότι ορισμένες εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν επιτρέψει την άμεση ή έμμεση συμμετοχή ιδρυμάτων πληρωμών και ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος, με την προϋπόθεση της εκπλήρωσης ορισμένων κριτηρίων. Η δυνατότητα αυτή είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν ζητήματα ισότιμων όρων ανταγωνισμού και να κατακεραματιστεί περαιτέρω η αγορά πληρωμών. Δεδομένου ότι η έμμεση πρόσβαση αποτελεί τη μοναδική επιλογή στο πλαίσιο συστημάτων όπως το σύστημα άμεσων πληρωμών TARGET, μπορεί να επισύρει επίσης ακούσιες συνέπειες και λειτουργικές προκλήσεις, μεταξύ άλλων και σε σχέση με τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η κατάσταση αυτή μπορεί να στρεβλώσει, με τη σειρά της, τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών και των μη τραπεζικών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών.

Βασική δράση:

Στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού (ΟΑΔ) (που θα ξεκινήσει το τέταρτο τρίμηνο του 2020), η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της ΟΑΔ ώστε να συμπεριλαμβάνονται τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και τα ιδρύματα πληρωμών, με την προϋπόθεση κατάλληλης εποπτείας και μετριασμού των κινδύνων.

3. Πρόσβαση στις απαραίτητες τεχνικές υποδομές

Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι ευρωπαϊκοί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να είναι σε θέση να αναπτύσσουν και να προσφέρουν σε όλους τους Ευρωπαίους χρήστες, χωρίς αδικαιολόγητους περιορισμούς, καινοτόμες λύσεις πληρωμών με τη χρήση όλων των σχετικών τεχνικών υποδομών, υπό δίκαιους, εύλογους και αμερόληπτους όρους και προϋποθέσεις πρόσβασης.

Η Επιτροπή είναι ενήμερη για διάφορες καταστάσεις στις οποίες ορισμένοι φορείς εκμετάλλευσης ενδέχεται να περιορίζουν ή να εμποδίζουν την πρόσβαση στις απαραίτητες τεχνικές υποδομές. Οι υποδομές αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα στοιχείων λογισμικού και υλισμικού που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη και την προσφορά καινοτόμων λύσεων πληρωμών, π.χ. τα μη δημόσια στρώματα που είναι ενσωματωμένα σε λειτουργικά συστήματα φορητών συσκευών (συμπεριλαμβανομένων των κεραιών επικοινωνίας κοντινού πεδίου), συσκευές ανάγνωσης βιομετρικών στοιχείων ταυτότητας, όπως σαρωτές δακτυλικών αποτυπωμάτων ή αναγνώρισης προσώπου, καταστήματα εφαρμογών, πυρήνες σημείων πώλησης⁵⁶, κάρτες SIM κ.λπ.⁵⁷.

⁵⁶ Ο πυρήνας είναι ένα σύνολο λειτουργιών που παρέχει τη λογική επεξεργασίας και τα δεδομένα που απαιτούνται για την εκτέλεση συναλλαγής με ή χωρίς επαφή στην εφαρμογή πληρωμών του τερματικού ενός σημείου πώλησης.

⁵⁷ Όπως προσδιορίστηκαν από τους απαντώντες στη δημόσια διαβούλευση που προηγήθηκε της παρούσας στρατηγικής.

Το συχνότερα αναφερόμενο ζήτημα αφορά ορισμένους κατασκευαστές φορητών συσκευών οι οποίοι περιορίζουν την πρόσβαση τρίτων στην τεχνολογία επικοινωνίας κοντινού πεδίου που είναι ενσωματωμένη σε έξυπνες φορητές συσκευές. Η Επιτροπή κίνησε πρόσφατα διαδικασίες ανταγωνισμού για την εξέταση των όρων πρόσβασης τρίτων στην τεχνολογία επικοινωνίας κοντινού πεδίου ενός κατασκευαστή φορητών συσκευών⁵⁸.

Ορισμένα ευρωπαϊκά συστήματα καρτών αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στον πυρήνα ανέπαφων πληρωμών στα τερματικά σημείων πώλησης, ο οποίος τοποθετείται, για τις διασυνοριακές πληρωμές στην Ευρώπη, από διεθνή συστήματα καρτών. Η ευρωπαϊκή συνεργασία για τις πληρωμές με κάρτα⁵⁹ αναπτύσσει επί του παρόντος έναν ιδιόκτητο πυρήνα, αλλά για την εφαρμογή του σε ολόκληρη την αλυσίδα πληρωμών θα απαιτηθούν, σύμφωνα με τον κλάδο, αρκετά έτη.

Οι περιορισμοί αυτοί θα μπορούσαν να συνεπάγονται σημαντικά τρωτά σημεία για το ευρωπαϊκό οικοσύστημα πληρωμών, παρεμποδίζοντας τον ανταγωνισμό, την καινοτομία και την εμφάνιση πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών. Παράλληλα, η μονομερής παρέμβαση σε επίπεδο κρατών μελών θα μπορούσε να οδηγήσει σε κατακερματισμό της αγοράς και να στρεβλώσει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού.

Βασικές δράσεις:

Παράλληλα με την τρέχουσα και μελλοντική επιβολή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, η Επιτροπή θα εξετάσει αν είναι σκόπιμο να προτείνει νομοθεσία με στόχο τη διασφάλιση δικαιώματος πρόσβασης, υπό δίκαιους, εύλογους και αμερόληπτους όρους, στις τεχνικές υποδομές που κρίνονται απαραίτητες για την υποστήριξη της παροχής υπηρεσιών πληρωμών. Κατά την εν λόγω εξέταση, θα λάβει υπόψη τα εξής:

- την σε εξέλιξη επανεξέταση της πολιτικής ανταγωνισμού ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι κατάλληλη για την ψηφιακή εποχή⁶⁰,
- τις σε εξέλιξη εργασίες της σχετικά με τον νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες⁶¹ όσον αφορά τους εκ των προτέρων κανόνες για τις μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες που λειτουργούν ως ρυθμιστές της πρόσβασης.

Στην εν λόγω νομοθεσία θα λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι δυνητικοί κίνδυνοι για την ασφάλεια και άλλοι κίνδυνοι που ενδέχεται να συνεπάγεται η πρόσβαση αυτή. Ειδικότερα, θα καθορίζονται τα κριτήρια για τον εντοπισμό των απαραίτητων τεχνικών

⁵⁸ Υπόθεση AT.40452.

⁵⁹ <http://www.europecardpaymentcooperation.eu/>

⁶⁰ Η Επιτροπή επανεξετάζει επί του παρόντος τους κανόνες που εφαρμόζονται στις οριζόντιες και κάθετες συμφωνίες, καθώς και την ανακοίνωση για τον ορισμό της αγοράς. Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2020, η Επιτροπή δρομολόγησε δημόσια διαβούλευση προκειμένου να αξιολογηθεί αν ενδεχομένως απαιτείται νέο εργαλείο ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων ανταγωνισμού τα οποία δεν μπορούν να επιλυθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο βάσει των ισχυόντων κανόνων ανταγωνισμού.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εν λόγω διαδικασίες επανεξέτασης διατίθενται στον ιστότοπο της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού: <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

υποδομών και τον προσδιορισμό των δικαιούχων και των όρων υπό τους οποίους θα πρέπει να χορηγούνται τα δικαιώματα πρόσβασης.

Δ. Πυλώνας 4: Αποτελεσματικές διεθνείς πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων των εμβασμάτων

Στην Ευρώπη, οι κανονιστικές και τομεακές προσπάθειες για την επίτευξη του SEPA έχουν μειώσει δραστικά το κόστος μεταφοράς χρημάτων κατά την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, οι πληρωμές πέραν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ είναι βραδύτερες και πιο δαπανηρές και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη αδιαφάνεια και πολυπλοκότητα.

Τα εμβάσματα σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν σχεδόν εξαπλασιαστεί από το 2000 και εκτιμάται ότι το 2019 ανήλθαν σε 714 δισ. USD⁶². Αυτή η ταχεία αύξηση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ροές προς χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα τρία τέταρτα των συνολικών ροών. Από κοινού, η ΕΕ, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σαουδική Αραβία αποτελούν μακράν την κύρια πηγή ροών εμβασμάτων προς χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, αντιπροσωπεύοντας περίπου τα δύο τρίτα των συνολικών ροών.

Όσον αφορά τις χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, οι εισροές εμβασμάτων έχουν μεγάλη μακροοικονομική σημασία, δεδομένου ότι αντιστοιχούν για πολλές χώρες σε ποσοστό άνω του 10 % του ΑΕΠ τους. Αποτελούν επίσης χρηματοδότηση ζωτικής σημασίας για πολλές οικογένειες αποδεκτών και λειτουργούν συχνά ως άτυπο κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας, παρέχοντας σε 800 εκατομμύρια μέλη οικογενειών (για τα οποία τα εμβάσματα αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο περίπου το 75 % του εισοδήματός τους) τη δυνατότητα να πληρώνουν για τρόφιμα και για την κάλυψη αναγκών υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και άλλων βασικών αναγκών. Σύμφωνα με μετρήσεις της βάσης δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας για τις τιμές των εμβασμάτων (Remittance Prices Worldwide), το παγκόσμιο μέσο κόστος των εμβασμάτων εξακολουθεί να προσεγγίζει το 7 %, ενώ η διεθνής κοινότητα έχει δεσμευτεί να μειώσει το κόστος αυτό σε λιγότερο από 3 % έως το 2030. Ως συνέπεια της πανδημίας Covid-19, τα εμβάσματα προβλέπεται να μειωθούν κατά περίπου 20 % το 2020, λόγω της απώλειας θέσεων εργασίας και της αβεβαιότητας που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες.

Στόχος της Επιτροπής είναι να καταστούν οι διασυνοριακές πληρωμές στις οποίες εμπλέκονται τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των εμβασμάτων, ταχύτερες, οικονομικά πιο προσιτές, καθώς επίσης περισσότερο προσβάσιμες, διαφανείς και εύχρηστες. Με αυτόν τον τρόπο θα ενθαρρυνθεί επίσης η ευρύτερη χρήση του ευρώ και θα ενισχυθεί η θέση του ως παγκόσμιου νομίσματος.

Οι κύριες τριβές που έχουν αντίκτυπο στις διεθνείς διασυνοριακές πληρωμές προσδιορίστηκαν πρόσφατα στην έκθεση του σταδίου 1 του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) για τις διασυνοριακές πληρωμές⁶³. Συνολικά, οι τριβές αυτές δημιουργούν φραγμούς για τους ενδιάμεσους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που επιδιώκουν να παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες, μπορούν να αυξήσουν τις τιμές για

⁶² «Covid-19 Crisis through a migration lens», Migration and Development Brief 32, Knomad, Παγκόσμια Τράπεζα, Απρίλιος 2020.

⁶³ Ο.π.

τους τελικούς χρήστες, να περιορίσουν τις επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό των διασυνοριακών διαδικασιών πληρωμών και να επηρεάσουν επίσης τα εμβάσματα.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι απαιτείται συνδυασμός δράσεων τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και σε επίπεδο περιοχής δικαιοδοσίας. Σύμφωνα με τα πορίσματα της Επιτροπής Πληρωμών και Υποδομών της Αγοράς (CPMI)⁶⁴, οι δράσεις αυτές μπορούν να διαχωριστούν σε ειδικές δράσεις σε επίπεδο ΕΕ και σε δράσεις για τη διευκόλυνση των εμβασμάτων.

Βασικές δράσεις:

- Όπου είναι εφικτό, η Επιτροπή αναμένει από τους σχετικούς φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων πληρωμών, ιδίως όταν η δικαιοδοσία του αποδέκτη έχει θεσπίσει επίσης συστήματα άμεσων πληρωμών, να διευκολύνουν τις διασυνδέσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών συστημάτων, όπως το σύστημα άμεσων πληρωμών TARGET (TIPS) ή το RT1⁶⁵, και των συστημάτων άμεσων πληρωμών τρίτων χωρών —υπό την προϋπόθεση ότι οι χώρες αυτές προσφέρουν κατάλληλο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, πρόληψης της απάτης και της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και μέτρων μετριασμού των κινδύνων από τις αλληλεξαρτήσεις. Η άμεση πρόσβαση μη τραπεζικών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών σε συστήματα πληρωμών μπορεί να αυξήσει τα δυνητικά οφέλη των εν λόγω διασυνδέσεων. Θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας διασυνδέσεων για άλλους τύπους συστημάτων πληρωμών, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών λιανικής και χονδρικής, κατά περίπτωση, με την προϋπόθεση παρόμοιων διασφαλίσεων.
- Η Επιτροπή ζητεί την εφαρμογή, το αργότερο έως το τέλος του 2022, παγκόσμιων διεθνών προτύπων, όπως το πρότυπο ISO 20022, τα οποία διευκολύνουν τη συμπερίληψη περισσότερων δεδομένων στα μηνύματα πληρωμής.
- Για να αυξηθεί περαιτέρω η διαφάνεια των διασυνοριακών συναλλαγών, η Επιτροπή ενθαρρύνει τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να χρησιμοποιούν την παγκόσμια πρωτοβουλία πληρωμών (GPI) της Εταιρείας Παγκόσμιων Διατραπεζικών Χρηματοπιστωτικών Τηλεπικοινωνιών (SWIFT), η οποία διευκολύνει την παρακολούθηση των διασυνοριακών πληρωμών για τα συμμετέχοντα ιδρύματα σε πραγματικό χρόνο. Η ευρεία χρήση του συστήματος παρακολούθησης θα επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών προέλευσης να εκτιμούν καλύτερα και να γνωστοποιούν στον πληρωτή τη μέγιστη προθεσμία εκτέλεσης μιας διασυνοριακής πληρωμής. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας PSD2, κατά πόσον η διαφάνεια των διασυνοριακών διεθνών συναλλαγών χρήζει περαιτέρω βελτιώσεων.
- Δεδομένου ότι οι άμεσες πληρωμές καθίστανται επίσης ο κανόνας σε διεθνές επίπεδο, η Επιτροπή θα αξιολογήσει, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της οδηγίας

⁶⁴ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d193.pdf>

⁶⁵ Το RT1 είναι ένα πανευρωπαϊκό σύστημα άμεσων πληρωμών που ανήκει στην εταιρεία εκκαθάρισης EBA Clearing, η οποία ασκεί και τη διαχείρισή του.

PSD2, αν είναι σκόπιμο να απαιτείται ο μέγιστος χρόνος εκτέλεσης στις διμερείς συναλλαγές να ισχύει και για τις μονομερείς συναλλαγές⁶⁶.

- Η Επιτροπή παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις σε εξέλιξη εργασίες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών όσον αφορά την πιθανή περαιτέρω εναρμόνιση των επιχειρηματικών κανόνων και των προτύπων ανταλλαγής μηνυμάτων για τις μονομερείς συναλλαγές. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει αν είναι αναγκαίο τα μέτρα αυτά να καταστούν υποχρεωτικά.

Αντιμετώπιση ειδικών ζητημάτων που έχουν αντίκτυπο στα εμβάσματα:

Όλες οι προαναφερόμενες στρατηγικές δράσεις μπορούν να διευκολύνουν τις διασυνοριακές ροές και, κατ' επέκταση, ευνοούν επίσης τα εμβάσματα. Επιπλέον:

- Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών για τη στήριξη του τομέα των εμβασμάτων, με την προϋπόθεση της ανάληψης δεσμεύσεων των παρόχων υπηρεσιών εμβασμάτων για τη σταδιακή μείωση του κόστους των υπηρεσιών εμβασμάτων με την πάροδο του χρόνου.
- Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, η Επιτροπή θα στηρίζει πρωτοβουλίες τύπου SEPA σε περιφερειακές ομάδες χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος και, σε σχετικές περιπτώσεις, τη δυνατότητα τρίτων χωρών να προσχωρήσουν στον SEPA (π.χ. στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων και στις χώρες της Ανατολικής Γειτονίας).
- Η Επιτροπή θα προωθήσει την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, εξέλιξη που θα διευκολύνει επίσης την ψηφιοποίηση των εμβασμάτων.

Όλες αυτές οι δράσεις θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τον διεθνή ρόλο του ευρώ, ενισχύοντας την ικανότητα των πολιτών και των επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν το ευρώ ως νόμισμα για τις μεταφορές μεταξύ προσώπων, τις επενδύσεις, τη χρηματοδότηση και τις εμπορικές ροές.

IV. Συμπέρασμα

Στην παρούσα στρατηγική προσδιορίζονται βασικές προτεραιότητες και στόχοι για τις πληρωμές λιανικής στην Ευρώπη κατά την επόμενη τετραετία, βάσει εκτενών εισηγήσεων από όλους τους ενδιαφερομένους και λαμβανομένου πλήρως υπόψη του αποτελέσματος της δημόσιας διαβούλευσης.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Επιτροπή δεσμεύεται να αναλάβει ορισμένες σημαντικές δράσεις. Η Επιτροπή ενθαρρύνει όλους τους ενδιαφερομένους, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, να συμμετάσχουν ενεργά στην εφαρμογή της παρούσας στρατηγικής.

⁶⁶ Οι λεγόμενες «μονομερείς συναλλαγές» είναι οι συναλλαγές στις οποίες ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών είτε του δικαιούχου πληρωμής είτε του πληρωτή είναι εγκατεστημένος εκτός της Ένωσης.

